

AUG 16 1983

V I E N Y B Ė

1886 • 97TH ANNIVERSARY YEAR • 1983

97 M. 12 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1983 M. LIEPOS [JULY] 31 D.

Telephone
(212) 277-7257

50 CENTŲ

Dainų šventės dalyvius sveikina Illinois senatorius Charles Percy.
V. Bacevičiaus nuotr.

VLIKO, LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS IR ALTO ATSIŠAUKIMAS

Didelio susirūpinimo sukėlė pradėti plačiau organizuoti teismai prieš mūsų išeivius, primetant jiems nacių padarytus nusikaltimus. Teismuose panaudojami sovietinių įstaigų paruošti dokumentai ir liudininkų apklausinėjimai, pravesti Maskvos pareigūnų. Okupantas siekia kuo daugiau išeivijos lietuvių apkaltinti, kad labiau pridengtų savus prievartos darbus ir sukompromituotų etninių grupių stiprią antikomunistinę ir okupuotų kraštų atstatymo veiklą. Net Maskvos spaudoje buvo pasikalbėjimų su KGB pareigūnais, kurie gyrėsi paruošę pagrindus daugiau kaip šimtui tokių bylų.

Panaudojimas KGB agentų parūpintų duomenų ir su jais bendradarbiavimai yra priešingi JAV teisingumo sistemai ir paneigia JAV piliečio apsigynimo principus ypačingai, kada pačių JAV įstaigų yra skelbiama, kad iš Sovietų Sąjungos ateinantys dokumentai yra falsifikuoti.

Šiose bylose kaltinami lietuviai neturi nė tų teisių, kokias turi kriminalistai. Mūsų šaliai negali šauktis juri teismo ir negauna valdžios skirto advokato. Praėjus daugiau negu 40 metų po kaltinamųjų datų, nėra jokių galimybių apkaltintiems rasti objektyvių liudininkų, nes dauguma yra jau mirę ar ligoniai, o okupuotoje Lietuvoje dar esantieji liudininkai liudija tik taip, kaip jiems yra KGB įsakta.

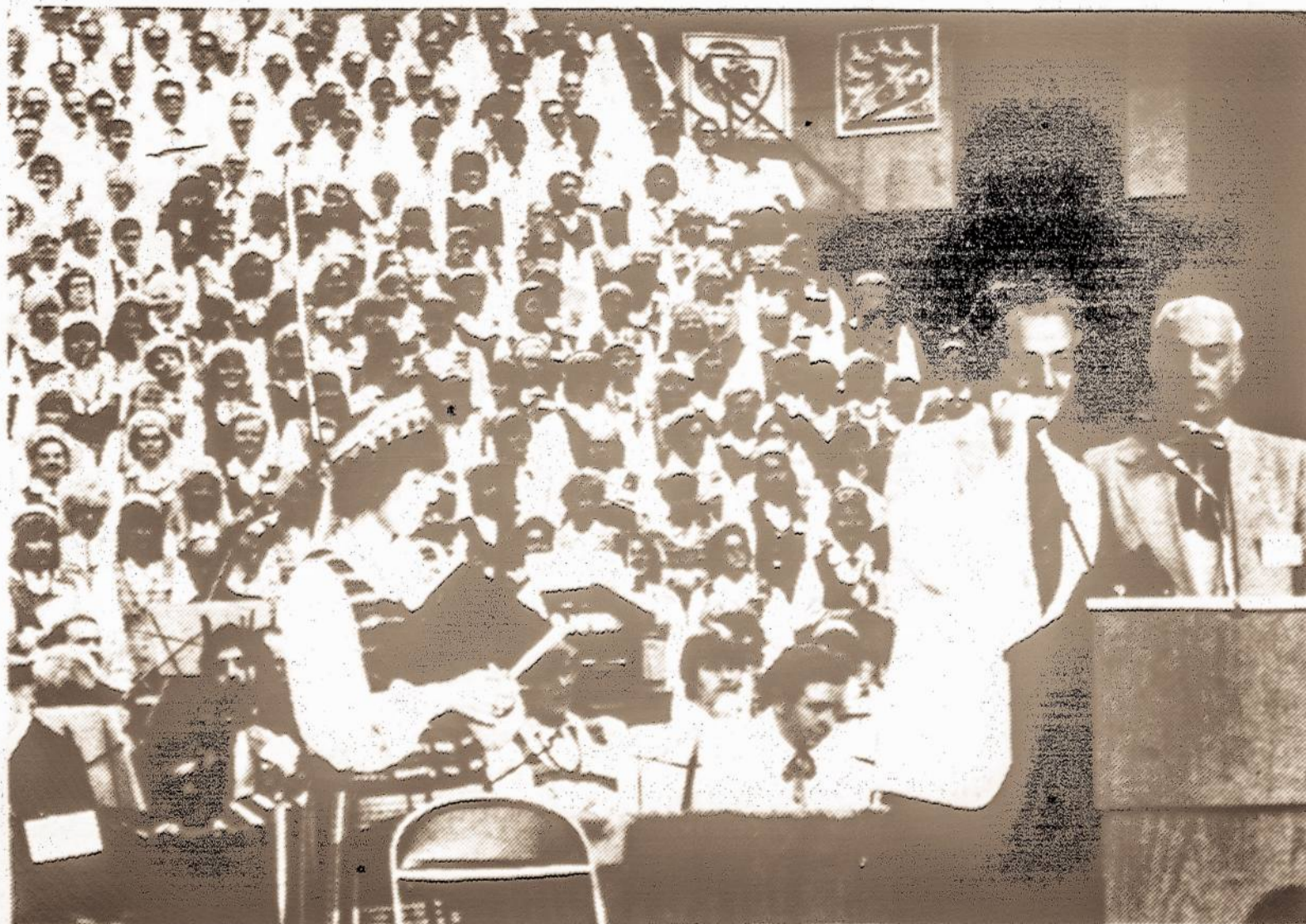
Prieš šias skriaudas visi išeivijos lietuviai turime vieningai organizuoti gynybą. To akivaizdoje Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Lietuvos Bendruomenė ir

Amerikos Lietuvių Taryba sutarė veikti bendromis jėgomis, sudarė specialų jungtinį komitetą, pavadintą Lietuvos teisėms ginti komitetu, kurio pirmininkas yra dr. V. Stankus. Maloniai prašome visus lietuvius šią bendrą akciją paremti lėšomis ir visais kitais galimais būdais.

Dr. Kazys Bobelis
Vyriausio Lietuvos
Išlaisvinimo Komiteto pirm.

Dr. Antanas Butkus
JAV Lietuvių Bendruomenės
Krašto Valdybos pirm.

Dr. Kazys Šidlauskas
Amerikos Lietuvių Tarybos pirm.

Pasaulio Lietuvių dienų vyr. rengimo komiteto pirm. dr. Antanas Razma kalbasi su prez. Reaganu, kuris iš Kalifornijos paskambino ir pasveikino lietuvius jų kultūrinės šventės proga. Dešinėje — dainų šventės komiteto pirm. Vaclovas Momkus.
V. Bacevičiaus nuotr.

ISPŪDINGOS PASAULIO LIETUVIŲ DIENOS ĮVYKUSIOS CHICAGOJE

EDVARDAS SULAITIS

Chicagos lietuviai išlaikė egzaminą, surengdami didingas Antrąsias Pasaulio Lietuvių Dienas — apie 10 dienų užtrukusį lietuvių susibūrimą, apjungusį daugelį renginių ir sutraukusį tūkstančius lietuvių iš viso pasaulio.

Prieš 5 metus įvykęs panašus pirmasis renginys Toronto, Ont., Kanadoj. Šį kartą buvo kiek išpuodingesnis ir gausnesnis dalyvių skaičiumi. Chicago nebe reikalo vadinti pasaulio lietuvių sostine.

Šių Dienų svarbiausieji įvykiai buvo PLB seimas, sporto žaidynės, dainų šventė. Žaidynės vyko savaitę laiko. Dainų šventė — pusdienį, o PLB seimas — 5 dienas. Iš šių renginių sunku ką nors įstatyti pirmoje vietoje, nes savo pobūdžiu jie buvo skirtingi.

Buvo ir dešimtys ar daugiau kitų renginių. Jie buvo išdėstyti 10 dienų laikotarpyje. Jų tarpe žymiausiu buvo operos "I Lituani" pastatymas Auditorium teatre Chicagos vidurmiestyje. Pažymėtinas ir Penktojo Pasaulio Jaunimo kongreso atidarymas, nors vėliau šis kongresas tolimesniems programos punktam išsikėlė į kitas vietas (jo uždarymas buvo liepos 23-24 dienomis Montreal, Que., Kanadoje).

Buvo kelios dailės parodos (jaunųjų dailininkų, jungtinė lietuvių dailininkų ir dail. Prano Domšaičio), literatūros vakaras, įvairios LB veiklą apžvelgiančios ir kitos parodos, Antrojo Kaimo humoro vieneto pasirodymai, Clevelando vyrų okteto koncertas, Lietuvių Dienų uždarymo banketas, daug

šokių vakarų bei kitų pramoginių susitikimų.

Prie šių įvykių reikia paminėti dar ir Lietuvių Mugę Marquette Parko "lietuviškoje" gatvėje birželio 25 d. ir Dariaus-Girėno parada bei minėjimą prie lakūnų paminklo irgi Marquette parke.

Taigi, kaip matome, vien tik višiemis įvykiams išvardinti reikėtų nemaža vietos. Todėl čia pasitenkimsime tik PLB seimo platesniu atžymėjimu.

Apie sporto žaidynes, dainų šventę ir kai kuriuos kitus įvykius yra atskirai rašoma įvairių Vienybės bendradarbių. Taip pat šio numerio puslapius puošia ir aukščiau minėtų renginių įvairių Vienybės fotografų nuotraukos. Bendra daugelio žmonių talka galime atžymėti II Pasaulio Lietuvių Dienas Chicagoje.

6-ASIS PLB SEIMAS

Prieš seimą (Draugo dienraštyje) pasikalbėjime su PLB pirm. Vytautu Kamantu išryškinti seimo tikslai, kurie ten buvo taip aprašyti: "... seimas turėtų aiškiai pasakyti dėl tolimesnės mūsų laisvės kovos už nepriklausomą Lietuvą ir išeivijos politinės veiklos krypties. Reikės aiškių nutarimų, kas, ką ir kaip turėsime atlikti dabar ir ateityje, kad būsimai PLB valdybai nereikėtų laiko gaišinti besiaiškiant dėl bendro darbo su lietuvių veiksniais ar institucijomis. Reikalingas seimo žodis apie jau minėtą lituanistikos katedros lėšų telkimą. Seimas turėtų pasisakyti dėl tolimesnio "Pasaulio Lietuvis" ugdymo, didinimo ir jo leidimo dažninimo, nes jis kas metai darosi stipresnis ir reikalingesnis ryšys tarp plačiai pasaulyje pasklidusių lietuvių.

PLB seimo nariai turės pasisakyti dėl pasaulio lietuvių švietimo, kultūrinių ryšių, jaunimo, dabartinės Lietuvos pažinimo, socialinių, ekonominių ir kitokių reikalų. Visi seimo nutarimai bus įgyvendinti tik tada, kai jie bus realūs, jiems įgyvendinti bus darbininkų ir, svarbiausia, jiems bus reikiamų lėšų".

Dauguma tų problemų, apie kurias V. Kamantas kalbėjo, buvo pajudintos — kai kurios plačiau, kai kurios paviršutiniškai, nes kartais pritrūkdavo laiko.

Pats seimas atidarytas birželio 26 d. Jaunimo Centro didžiojoje salėje (ten vyko visi seimo posėdžiai). Atidaromąją kalbą pasakė rengimo komiteto pirm. dr. Petras Kisielius. Scena buvo papuošta 16 val-

Nukelta į 5 psl.

Vienybe is published twice a month by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Edmund Vaičiulis; Composition: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Dr. Algirdas Budreckis, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Jonas Kiznis, Juozas Kreivėnas, Salomėja Narkėliūnaitė, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Didvyriškas Dariaus ir Girėno žygis

Siemet viso pasaulio lietuviai liepos mėnesį prisimena didvyrišką Dariaus ir Girėno žygį, perskridus Atlantą, ir kartu iš naujo pergyvens skausmą, kurį patyrė lietuvių tauta, jiems tragiškai žuvus Soldino miške.

Čia Amerikoje yra dar gyvų liudininkų, kurie prisimena Darių ir Girėną, kaip jie entuziastingai ruošėsi tam savo skrydžiui. Yra dar gyvų, kurie jiems talkino savo darbu ir pinigais ir paskui išlydėjo iš Bennett aerouosto New Yorke tai jų istorinei kelionei. Bet vis dėlto štai jau praėjo penkiasdešimt metų nuo to įvykio. Daug kas nuėjo praeitin. Dabar tik iš knygų ar laikraščių galima atsekti, kaip viskas buvo prieš tą penkiasdešimt metų.

Ir kai bus minima ši istorinė to skrydžio sukaktis, vėl iš naujo bus pakartota daug dalykų apie tai, kaip sunkiai teko Dariui ir Girėnui ton kelionėn per Atlantą išsiruoti. Jiedu gi tam žygiui paskyrė savo sutaupas, laiką ir pagaliau paaukojo gyvybę.

Geros valios Amerikos lietuviai jiems pinigais ir talka lėšoms telkti padėjo, bet buvo ir tokių, kurie tokiam jų žygiui nepritarė, net iš jų šaipėsi ir apgavikais vadino. Tik vėliau jau ir tie pradėjo atgailauti, kai tragedija įvyko.

Yra dar ir kitas faktas. Ir pati Lietuva, tada nepriklausoma, per daug savais reikalais užsiėmusi, neatsiliepė į Dariaus ir Girėno kreipimąsi, prašant pinigais padėti. Buvo tiesiog atsakyta, kad "tokios išlaidos nesančios numatytos biudžete".

Kaip ten bebūtų buvę, dabar visa tai jau praeityje. Būdingas tik vienas dalykas — ir tai pats svarbiausias, kad tasai didvyriškas ir kartu tragiškas skrydis lietuviams abiejose Atlanto pusėse tapo tarsi koku galingu prožektorium, parodžiusiu jiems, kas jie yra.

"Knygnešiai parengė lietuvių tautos atgimimą, savanoriai iškovojo tautai nepriklausomybę, o Darius su Girėnu parodė pasauliui glūdinčią mūsų tautoj dvasinę galybę. Todėl Darius ir Girėnas savo karžygiška mirtim įsirašė į Lietuvos respublikos ir jos garbės statytojų eiles, ir jų vardai Lietuvos istorijoje stovės greta knygnešių ir savanorių. Parėmę jų skridimą lietuviai amerikiečiai dar kartą parodė meilę savo senajai Tėvynei ir gilų supratimą jos reikalų".

Taip yra pasakęs prel. Mykolas Krupavičius, kaip uždokumentuota Petro Jurgėlos knygoje "Sparnuoti lietuviai".

Ta pačia proga įdomi yra ir Juozo Tysliavos mintis, kurią jis to skrydžio proga yra pareiškęs Vienybės vedamajame.

Jis ta proga rašė: "Be Dariaus nebūtų buvę Girėno. Didžioji Dariaus dvasia pabudino lietuviuose didelės ir gražios garbės jausmą, kuris, lyg koks milžinas, prislėgtas amžių akmeniu, miegojo ramiu miegu. Tauta tik padirka medžiaga, jeigu neatsiranda genialaus skulptoriaus, kuris jai neduoda formos ir neįkvėpia turinio. Iš kur ir kada ateis tas genialus skulptorius, tas stebuklingas burtininkas, tauta beveik niekad iš anksto nežino. Jis ateina iš nežinios, kaip žaibas ir audra. Toks buvo Darius. Kaip jis atėjo netikėtai, taip ir vėl netikėtai nuėjo. Bet jo darbas, jo žygis, jo buvimas tarp mūsų paliko nemirtinos atminties, pasiukojimo ir drąsumo pavyzdį".

Atrodo, šitoks Dariaus ir Girėno įvertinimas yra teisingas ir jis jau išlaikė laiko bandymą.

LIETUVIS BRITANIJOS MINISTERIŲ KABINETE

Europos lietuvis pranešė, kad po rinkimų, Margaret Thatcher padarė daug pakeitimų Britanijos ministerių kabinete. Mums įdomus yra Leon Brittan'o paskyrimas Vidaus Reikalų ministru, vietoj iki tol buvusio William Whitelaw.

Leon Brittan yra Lietuvos žydo gydytojo jauniausias sūnus, ir ar ne jauniausias kabineto narys (43 metų amžiaus). Jo šeima emigravo iš Lietuvos į Britaniją 1927 metais, bet atrodo, kad kurį laiką palaikė ryšius su Lietuva, kur liko gyventi ministerio seneliai. Vienas iš jų mirė Lietuvoj karo metu, vokie-

čiams likviduojant žydus. Tas faktas, matomai, paliko jame gilų įspūdį, kas pasireiškė jo studentavimo laikais Cambridge universitete. Prisimenama jo labai karšta kalba apie nacių holocaustą (žydų naikinimą). Tą kalbą jis pasakė, būdamas Studentų sąjungos pirminku.

Gal dėl tos pačios priežasties jis buvo savo jaunystėje kairiųjų pusėje, bet vėliau pasidarė labai sėkmingu ir lojaliu ponios Thatcher politikos gynėju ir užsitarnavo svarbią ministeriją jos kabinete.

DAR TAIP NEBUVO!

Turime leidinį "II Pasaulio Lietuvių Dienos". Didelio formato 332 psl. gražiai **Draugo** spaustuviėje pagamintas leidinys. Antrąsias Pasaulio Lietuvių Dienas rengia Pasaulio Lietuvių Bendruomenė su savo JAV, Kanados, Jaunimo ir Sporto satelitais.

Kaip paprastai, šios rūšies leidiniuose gausu sveikinimų: prez. R. Reagan, St. Lozoraitis, Dr. St. Bačkis, gub. J. Thompson, majoras H. Washington, kardinolas Bernardin, PLB pirmininkas V. Kamantas, Pasaulio Dienų komiteto pirm. Dr. A. Razma, o 215 psl. Dainų Šventės rengėjai puikuoja konsule J. Daužvardiene.

Bet dar taip nebuvo — apsiėjo be ALTo ir be VLIKo sveikinimų! Seniai girdime, kad šie veiksniai su LB nesutaria, nors visi dievagojasi susitarimo labai nori. Su šiuo leidiniu atrodo, kad PLB bičiulius VLIKą ir ALTą paliko lyg kokias atliekas. Aišku, dėl to bus gražaus triukšmelio. Kas kartą gimė, tai paprastai kada nors ir miršta. Kodėl turėtų būti toks stebuklas, kad VLIKas su ALTU būtų amžini? Šiuodu, esą, "nukaršę seneliukai" ir Lietuvos pogrindy neturi pasitikėjimo. PLB jaučiasi "vienybėje su kovojančia tauta" ir neranda reikalo su kitais veiksniais vienybės ieškoti.

Pirmieji leidinio 129 puslapiai skirti straipsniams ir LB informacija, kur viską būtų galima pavadinti V. Kamanto straipsnio vardu: "Bendruomenės stiprinimo keliu". Iš tikrųjų PLB nėra jau ir silpna: Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Brazilija, Didžioji Britanija, JAV, Kanadą, Kolumbija, Prancūzija, Švedija, Sveicarija, Urugvajus, Venezuela, Vakarų Vokietija — kraštai, kur veikia LB. 38 puslapiai paskirti V Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresui, ir vėl struktūra apimanti daugelį pasaulio kraštų. 43 puslapiai skirti sporto organizacijoms ir apie 100 psl. teko VI JAV ir Kanados lietuvių Dainų Šventei, kur minimi virš 50 chorų, mokyklų, instrumentalistų, šokėjų ir kt.

Renginiai galėjo būti padalinti atskiromis sritimis, bet tada būtų buvęs prarastas didingumo išpūdis. Aišku, paskelbtos programos nėra lygiavertės. Reikia laukti, kad daug kur bus aukšto profesinio lygio, bet bus daug ir primityvo. Atskirai pasirodys renginių lygis ir reikšmė. Betgi čia tėra "antrosios Pasaulio Lietuvių Dienos". Reikia manyti, kad po kurio laiko bus ir "trečiosios dienos", kuriose bus sunaudotas "antrųjų dienų" patyrimas. Dėl to čia daug kur reiks pagrįsto ir nepagrįsto optimizmo. Daug ir atlaidumo.

SUSIPAŽINKIME SU LINU KOJELIU

Pirma spaudoje buvo pranešta, kad Linas Kojelis paskirtas prez. Reagano padėjėju Amerikos tautinių mažumų reikalams, o netrukus po to jau teko išgirsti ir kaip Linas Kojelis dirba. Jis birželio 13 d. Baltuosiuose rūmuose vadovavo prez. Reagano susitikimo su pabaltiečiais programai. Tada prezidentas pasirašė proklamaciją, kuria birželio 14-oji Amerikoje paskelbta Baltų Laisvės diena.

Tie, kurie stebi lietuvišką gyvenimą, jau senokai galėjo įsidėmėti to jauno lietuvio pavardę. Jis reikėsi lietuviško jaunimo veikloje, dar vaiku būdamas pradėjo talkinti republikonams rinkiminių kampanijų metu. Vėliau jis turėjo progos susipažinti su žymesniais republikonais, kurie, jam baigus politinius mokslus, padėjo kopiant į viršūnes.

Prieš patekdamas į dabartinę vietą, Linas dirbo kongresmano ir senatoriaus įstaigose Washingtone, tam tikrą darbo stažą išėjo Gynbos departamente Pentagone. Į dabartines pareigas jis atrinktas iš daugelio kandidatų.

Kokios jo pareigos ir kaip jis jas vaizduojasi. Į tai jis atsako **Pasaulio Lietuvių** žurnalui, tardamas:

Trumpai aptariant, bandysiu tautines grupes suartinti su dabartine krašto administracija. Noriu paaiškinti, kad į mano darbo sritį neįeina nei žydai, nei juodieji, nei ispanų kilmės amerikiečiai. Tų grupių reikalams yra specialūs pareigūnai. Visos kitos tautinės mažu-

Linas Kojelis

mos įeina į mano darbo apimtį. Jos visos iki šiol buvo tarsi pamirštos ir ignoruojamos. Visas jas kartu sudėjus, susidaro milžiniška jėga. Daugelis Azijos ir Rytų Europos kilmės amerikiečių yra artimiausi nuosaikiai konservatyviai prezidento Reagano politinei filosofijai. Iš čia gali ir turi ateiti parama jo programų įgyvendinimui vidaus ir užsienio politikoje.

Aš esu pasiryžęs sunkiai dirbti, kad pažinčiau tas visas grupes, pažadinčiau tas, kurios snaudžia, ir bandysiu atvesti jas į aktyvesnę prezidento pozicijų rėmimą. Iš antros pusės, sieksiu, kad prezidentas ir aukštoji krašto administracija toms grupėms rodytų respektą ir suteiktų joms teisėtai priklausantį pripažinimą.

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Lankė kongresmanų įstaigas

Birželio 13 d. JAV Lietuvių Bendruomenės Visuomenės reikalų tarybos pirmininkas Algirdas Budreckis su išdininke Jurate Aukštikalniene aplankė Washingtone eilę kongresmanų įstaigų.

Pradžioje buvo padarytas vizitas kongresmanui, New Yorko republikonui Benjamin Gilman. Jis ėmėsi iniciatyvos iširti, kaip Sovietų Sąjunga kliudo laišku ir siuntinių siuntimą. Abudu buvo priimti kongresmano Gilmano padėjėjo Davis Eno ir jam jiedu įteikė memorandumą tuo reikalu. Paaikėjo, kad netrukus San Francisco mieste įvyks Kongreso apklausinėjimai pašto varžymo klausimu. Į tuos apklausinėjimus bus kviečiami visi, kas turi įrodymų ar galėtų suteikti žinių apie tai, kaip sovietai cenzūruoja laiškus.

Budreckis su Aukštikalniene taip pat tam kongresmano padėjėjui Eno įteikė ir kitą memorandumą, kuriuo LB reiškia protestą dėl JAV Teisingumo departamento Ypatinųjų kvotų įstaigos (OSI) rolės tariamų nacių nupilietinimo procese.

Amerikoje nėra milijono lietuvių

Nors dažnai mėgstama kalbėti ir didžiuotis, kad Amerikoje gyvena milijonas lietuvių, bet dabar paaiškėja, kad pagal 1980 m. cenzą jų nėra to milijono. Konkrečiai — 742,776, bet ir iš jų nurodyta, kad 54 proc. kilmė mišri.

Daugiausia lietuvių gyvena Illinois valstijoje — daugiau kaip 15 proc. Po to seka Pensilvanijos valstija su 14 proc.

Daugiau kaip pusė Amerikos lietuvių yra susitelkę į penkias valstijas: Illinojų, Pensilvaniją, New Yorką, Massachusetts ir New Jersey. Tačiau Kalifornija yra penktoji lietuvių skaičiumi (52,821), o Florida — dešimtoji (28,375).

Kai kuriose valstijose labai mažas lietuvių skaičius, pvz. South Dakotoje — 278, North Dakotoje —

Vėliau Visuomeninių reikalų tarybos atstovai aplankė kongresmano demokrato iš Mass. Brian Donnelly įstaigą. Jis yra Atstovų Rūmų specialaus komiteto Pabaltijo ir Ukrainos kopirmininkas. Jo reikalų vedėjui Jerry Lamb jie vėl pakartojo tą patį, kaip ir David Eno. Lamb įteikta platesnė informacija ir apie Lietuvos kunigų Svarinsko ir Tamkevičiaus bylas.

Pabaigai Budreckis su Aukštikalniene dar apsilankė kongresnėje Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo komisijoje, vadinamoje JAV Helsinkio komitete. Štabo pareigūnei Meg Donovan jiedu papasakojo apie pašto varžymus ir kunigų bei kitų lietuvių bylas.

Donovan ypač domėjėsis šeimų sujungimo klausimais ir pažadėjo, kad jos įstaiga suteiks lietuviams informacijų, kaip atsikviesti gimines iš už geležinės uždangos. Jos adresas yra: Ms. Meg Donovan, Commission on Security and Cooperation in Europe, Congress of the US, Washington, DC 20515.

296, Mississippi—366.

Bendrai paėmus, lietuviai sudaro mažiau kaip pusę procento (.39%) JAV gyventojų ir dydžiu yra 21-oji europinės kilmės (neįskaitant ispanų) etninė grupė. Palyginimui, JAV-ėse yra 92,141 latvis, 25,004 estai, 2,781,432 rusai ir 8,228,037 lenkai.

1960 m. 403,000 buvo gimę Lietuvoje. 1970 m. šis skaičius nukrito iki 76,000, nes daugelis ankstyvosios lietuvių emigracijos narių buvo mirę. 1970 m. pirmos kartos Amerikos lietuvių buvo 255,000.

MIRĖ DR. A. IVINSKIS

Balandžio 26 d., vėžio ligos pakirstas Newcastle mieste, Australijoje, mirė dr. Algirdas Ivinskis, Newcastle universiteto psichologijos fakulteto dėstytojas.

Lietuvių mugės Chicagos Marquette Parko rajone vaizdelis. Čia matomas G. Karoso iš Bostono kampelis, kuriame jis prekiaavo lietuviškais suvenyrais.
Ed. Šulaičio nuotr.

BIRŽELINIAI MINĖJIMAI BOSTON, MASS.

Prie Feneuil Hall Bostono pabaltiečiai surengė demonstracijas birželio trėmimams prisiminti.

Susirinko lietuvių, latvių, estų, ukrainų, kubiečių, vietnamiečių ir kitų. Be to, ši aikštė yra prie garsiojo Bostono Quincy Market tad ir gana daug praeivių sustodavo pasiklausyti.

Prie Samuel Adams paminklo išsirikiavo vėliavos o viduryje trys lietuvaitės — Birutė Šakenienė, Milda Norkūnienė ir Ona Vileniškienė, tautiniais rūbais pasipuošusios. Būrelis uniformuotų skautų, o taip pat ir visa eilė žmonių su plakatais.

Minėjimą pradėjo specialia malda latvių liuteronų kunigas. Programos vadovas Harvardo universiteto profesorius Douglas Cooper apibūdino šios demonstracijos reikšmę ir tikslą, kad pasaulis žinotų, ką neša sovietų imperializmas. Latvis solistas giedojo Amerikos himną. Perskaityta Massachusetts gubernatoriaus Michael S. Dukakio proklamacija, skelbianti Baltų laisvės dieną. Voice of Amerika direktorius Seth Cropsy kalbėjo apie

sovietų užmačias. Latvis dr. Paulauskis, irgi iš Voice of America, kalbėjo apie visus sovietų darbus. Dar kalbėjo estų atstovas, lietuvis inž. Romas Bričkus. Pavergtų Tautų Naujosios Anglijos pirm. Orest Szudluk, lenkų advokatas Solidarity atstovas, pabėgęs iš Lenkijos, ukrainų atstovas ir Amerikos konservatorių atstovas apie rusų siunčiamus "taikos delegatus" į šį kraštą.

Pabaigai operos solistas Stasys Liepas sugiedojo "O, Beautiful".

Bostono dienraštis The Boston Globe sekmadienio laidoj idėjų straipsnį: "Baltic holocaust is recalled by those who lived". Šalia straipsnio yra dvi fotografijos iš tos demonstracijos. Taip pat pasikalbėjimas su latve, kuri verkdama pasakojusi, kaip rusų kariai suėmė jos vyrą ir išvežė į Sibirą. Aprašoma pati demonstracija ir kalbėtojų pasisakymai, kad per tuos išvežimus rusai išvežė į Sibirą daugiau kaip 600,000 pabaltiečių.

SUKURĖ ŠEIMĄ

Nijolė Rita Ivaškaitė gegužės 28 d. susituokė su Gyčiu Jonu Andriuliu. Moterystės sakramentą suteikė kun. Albertas Kontautas šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje.

Per mišias išpūdingai skambėjo Gerald Mardis grojami smuiko garsai, vargonais pritariant komp. Jeronimui Kačinskui, o taip pat solistės Daivos Mongirdaitės-Richardson solo giesmės.

Vaišės buvo So. Bostono Lietuvių Piliiečių draugijos salėje.

Povestuvinei kelionei jaunieji buvo išvykę į Angliją. Lankėsi Londone ir kituose miestuose.

Jaunoji Nijolė Rita Bostono kolegijos universitete baigė fiziką, o Loyolos universitete Chicagoje gavo magistro laipsnį iš biznio administracijos.

Jaunasis Gytis Jonas Kanadoje baigė biologiją, o vėliau ir biologinę inžineriją. Abu jaunieji apsigyvens Toronto mieste, Kanadoje.

Jie abu buvo aktyvūs lietuvių jaunimo organizacijose.

Bendras vaizdas iš Brighton Parko lietuvių mugės — gegužinės.

V. Bacevičiaus nuotr.

LIETUVIŲ DIENOS

Atkelta iš 1 psl.

stijų, iš kurių buvo atvykę delegatai, vėliavomis ir seimo šūkiu — "Vienybėje su kovojančia tauta".

Šiame atidaryme apžvalginę paskaitą skaitė sovietologijos specialistas dr. Vytautas Vardys. Jis paskaitos pabaigoje iškėlė klausimą ar Rytų civilizacijos kontekste yra įmanomas V. Europos ar jam panašus sprendimas ir ar dabartinės Rusijos vadai yra juo suinteresuoti. Į šį savo klausimą jis taip atsakė: "Istorinė patirtis optimizmo nežadina. Iš kitos pusės, esamoje situacijoje lietuvių tauta tebėra nei ideologiškai, nei tautiškai nesuvirškin-ta. Tai viltis ateičiai laidas. Gi apie Maskvos sistemą tinka kalbėti Vinco Kudirkos alegorijomis. Pagal jį, nors ir visai obliuotas, skutinė-tas ir perstatinėtas buvo Lietuvos tiltas, tačiau jis dar tebestovėjo. Gi tie iš svetur tiltu važinėją "načal-ninkai" — irgi neamžini. Lietuvos akyse ir Rusija yra subankrutavusi kaip tautų lyderis ir naujų, mažoms tautoms tinkamų politinių spren-dimų organizatorė. Jos receptai yra ne tik išnaudotojiški, bet ir pasenę. Lietuva priklauso Vakarų civilizaci-jai, kurios rėmuose yra iškilusios naujos ir daug tobulesnės alterna-tyvos kontinento daugiatautiškumo ir tautinio suverenumo proble-moms spręsti".

SEIME 115 DELEGATŲ

Šiame PLB seime dalyvavo 115 delegatų, kurių dauguma buvo iš JAV ir Kanados. Čia buvo renkama ir nauja valdyba, kurion buvo pasiūlyti 2 sąrašai: pirmojo pagrinda sudarė chicagiečiai su vieninteliu Vytautu Kamantu iš ligšiolinės valdybos. Antras sąrašas buvo sudarytas iš Kanadoje gyvenančių lietuvių su buvusiu PLB pirm. dr. Sungaila priekyje. Įdomu, kad pirmasis sąrašas laimėjo netokia didele persvara kaip buvo laukta. Už Chicagos sąrašą balsavo 68 delegatai (iš 111 balsavusiųjų), o už Kanados—43 delegatai.

Į naująją PLB valdybą išrinkti šie JAV LB kandidatai: M. Drunga, Algimantas Gečys, Birutė Jasaitienė, Vytautas Kamantas, R. Kudūkis, Milda Lenkauskienė ir Tomas Remeikis. Kontrolės komisijon išrinkti: M. Šilkaitis, A. Rugienis, J. Urbonas. Kandidatu lieka R. Bublys. Garbės Teisman išrinkti: dr. P. Kisielius, V. Kleiza, A. Raulinaitis, J. Danys, ir V. Izbickas. Kandidatai: dr. P. Vileišis ir V. Vaitkus.

Išrinkus naująją valdybą, jos vardu žodį tarė kitas sovietologas dr. Tomas Remeikis. Jis padėkojo už pasitikėjimą. O kreipdamasis į pralaimėtojus ir jų vadą dr. J. Sungailą, išsireiškė, kad jų kandidatavimas yra gerai vertinamas, nes rodo, kad Lietuvių Bendruomenėje vyrauja demokratiniai principai.

SUTARIMAS TARP LB IR VLIKO

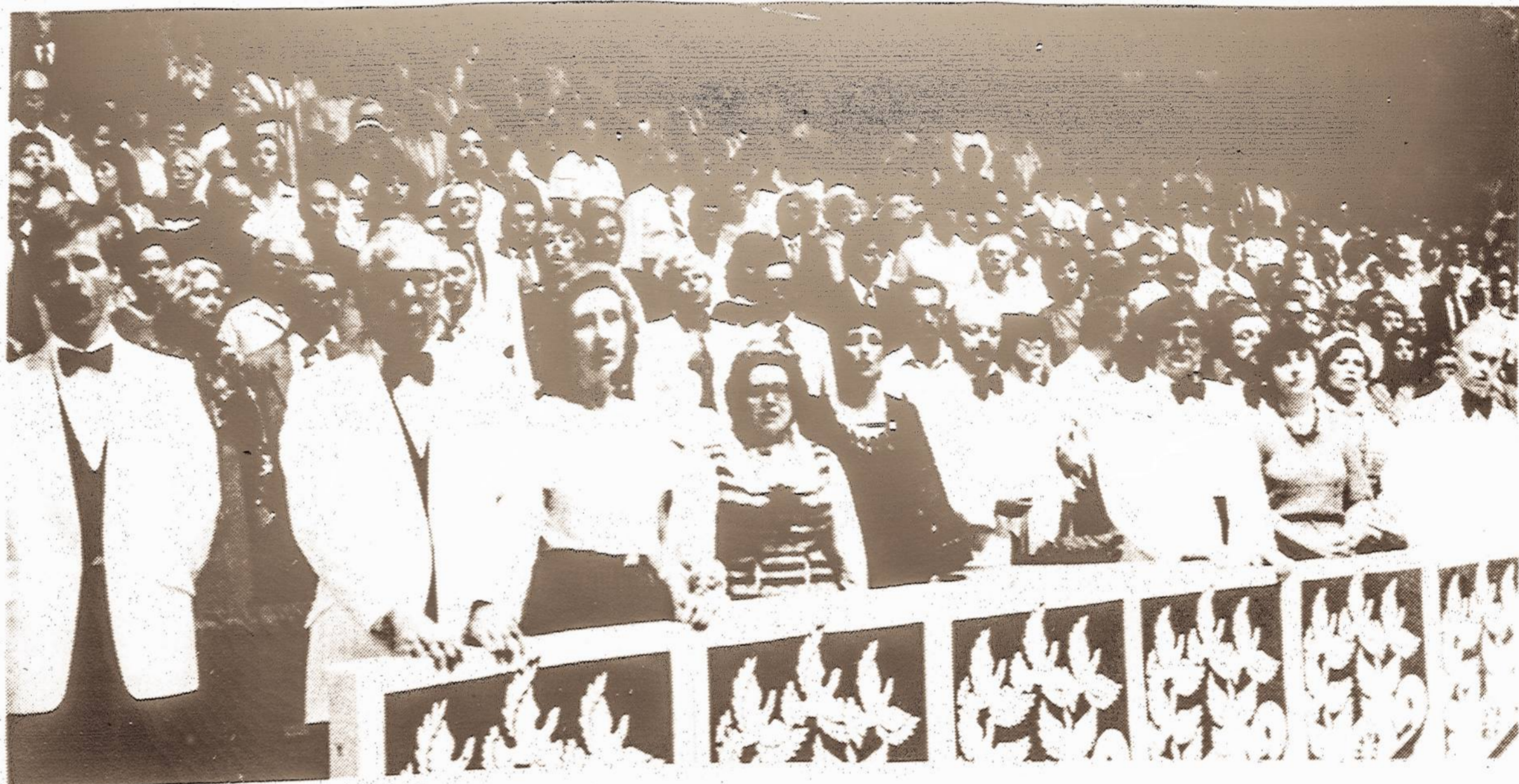
Paskutinę seimo dieną V. Kamantas pranešė, jog tarėsi su VLIKO pirmininku dr. K. Bobeliu ir buvo apsispręsta bendrai darbuotis Lietuvos labui. V. Kamantas pareiškė, jog "nuo šiandien pradeda-me artimą bendradarbiavimą" (tarp PLB ir VLIKo).

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Tautinių šokių šokėjai Lietuvių dainų šventėje liepos 3 d. Chicagoje. Tolumoje—choristai.

Z. Degučio nuotr.

Dirigentai, muzikai ir dalis publiškos šeštojoje JAV ir Kanados Lietuvių dainų šventėje, įvykusioje liepos 3 d. Chicagoje. Kairėje matyti dirigentas J. Govėdas,

muzikas Br. Budriūnas, A. Modestas, Ona Mikulskienė, Alice Stephens, dirigentai Aloyzas Jurgutis, Vaclovas Verikaitis ir Faustas Strolia.

V. Bacevičiaus nuotr.

Iš II-ųjų Pasaulio Lietuvių Dienų Chicagoje — Pamaldos. Nuotraukoje dalis pamaldų dalyvių, kurių buvo per 3000. Šv. Mišias atnašavo Chicagos

kardinolas Bernardin ir per penkiasdešimt lietuvių kunigų.

Jono Urbono nuotr.

LIETUVIAI CHICAGOJE

POSĖDŽIAVO ALTO VALDYBA

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba birželio 17 d. turėjo savo posėdį Chicagoje, savo patalpose. Pirm. dr. K. Šidlauskas papasakojo, kad Washingtonan sukviesti pabaltiečių atstovai buvo vyriausybės pareigūnų painformuoti apie užsienio politikos aktualijas bei apie Centro Amerikos įtampas. Iškilus klausimui, kad amerikiečiams, ypač užsienio tarnybose, svarbu mokėti daugiau svetimų kalbų, dr. J. Genys pasiūlė daugiau remti etninių grupių laikomas šeštadienines mokyklas, kuriose svetimoms kalboms yra mokomos. Pabaltiečiai dalyvavo iškilmėse, Prezidentui pasirašant Pabaltijo valstybių laisvės deklaraciją. Iš ALTo dalyvavo dr. K. Šidlauskas, inž. Gr. Lazauskas, dr. J. Genys, M. Vaivadienė, Chicagos ALTo pirm. K. Oksas, inž. V. Naudžius. Dr. K. Šidlauskas painformavo ir apie sėkmingą krikščionių demokratų konferenciją, kurią jis ALTo vardu pasveikino.

T. Blinstrubas pranešė apie savo pasitarimus ALTo reikalais St. Petersburgu. Painformavo, kad jis pasakė sveikinimo kalbas krikščionių demokratų bankete bei šventinant dail. A. Varnui paminklą.

Dr. L. Kriaučeliūnas papasakojo apie balandžio mėnesį sėkmingai praėjusį visuomenės painformavimą Specialių investigacijų įstaigos keliamų bylų klausimu. Be to, pranešė apie birželio 22 d. šaukiamą Tautiniuose namuose, Chicagoje, spaudos konferenciją Lietuvių teisėms ginti komiteto reikalais.

Inž. G. Lazauskas papasakojo apie su pasisekimu praėjusį Cicero ALTo surengtą trėmimų minėjimą bei painformavo apie Washingtonu įvykusį posėdį dėl Lietuvių pasiuntinybės remonto vajuos. Inž. Lazauskui vadovaujant aptarta eilė bėgamųjų reikalų ryšium su gautais raštais.

Kun. dr. J. Prunskis pranešė, kad vieton atskiro leidinio, medžiaga apie Amerikos Balso sukakties minėjimą bus išspausdinta Aiduose ir Vytėje (anglų kalba).

Pasidžiaugė jau gautais interview su penkiais ALTo sudėtin įeinančių organizacijų pirmininkais. Bus išspausdinta įvairiose laikraščiuose. Dienraščiu *Dziennik Związkowy* šiemet šviečiant 75 m. sukaktį, pasveikino jo redaktorių J. Krawiec, nuoširdžiai prielankų lietuviams. Pranešė apie padarytą pasikalbėjimą su WGN radijo stoties atstove ir apie pasiūstą medžiagą žurnalui *Spiegel*. Be minėtų, posėdyje dalyvavo dr. J. Valaitis, P. Bučas, adv. A. Domanskis, M. Pranevičius, A. Gabalienė, J. Pakalka, Eug. Smilgys.

LIETUVIŲ TEISĖMS GINTI FONDAS

Panaudodama įtartinus iš okupantų bolševikų įstaigų gaunamus dokumentus ir liudijimus, Specialių investigacijų įstaiga kelia bylas kai kuriems lietuviams, jau JAV piliečiams, net siekdama juos deportuoti. Reikia ginti taip neleistinai užsiuolamus lietuvius, kuriems primetami nacių vykdyti nusikaltimai.

Lietuvių teisėms ginti yra sudarytas specialus bendras VLIKO, ALTo ir Liet. Bendruomenės komitetas, kuris šiam uždaviniui vykdyti reikalingas lėšų. Tam reikalui suorganizuotas Lietuvių teisėms ginti fondas, kuriam pirmininkauti sutiko dr. J. Račkauskas. Aukos siūsti: American Lithuanian Rights Fund, 5620 South Claremont Avenue, Chicago, IL 60636.

Galingos radijo stoties WGN, kuri girdima vienuolikoje valstijų, tarnautoja Virginia Gale padarė tris pasikalbėjimus su kun. dr. V. Rimšeliu ir su kun. J. Prunskiu apie Lietuvos praeitį, apie dabartinę padėtį ir apie Lietuvių Dienas Chicagoje. Tie pasikalbėjimai, su atitinkamos muzikos įtarpais, perduoti per tą radijo stotį, veikiančią banga 720 AM, birželio 26 d. ryto nuo 5 iki 6 val. 30 min. Šią programą suorganizuoti padėjo toje radijo stotyje dirbanti Kozė Brazdžionytė.

Brighton Parko lietuviai Chicagos gatvėmis žygiuoja paminėti Dariaus ir Girėno istorinį skrydį.

Choras su operos solistu Algirdu Braziu gieda himnus, atidarant Dariaus ir Girėno 50 metų skridimo minėjimą prie didvyrių paminklo.

V. Bacevičiaus nuotr.

Lietuvos miestų herbai prašosi į jūsų namus

Pagaliam turime 14-kos Lietuvos miestų herbus. Juos nupiešė žinomas lietuvių dailininkas Telesforas Valius Algirdo Gustaičio sudarytam Lietuvos žemėlapiui, kurį Lietuvos Šaulių Sąjunga Tremtyje ir Lietuvių Istorijos Draugija išleido Chicagoje 1982 m.

Lietuvos miestų herbai atspausdinti atskiruose lapuose tokio didumo, kaip dailininko buvo sukurti, naudojantis senais originalais. Parankus didumas aprėminti, patalpoms papuošti. Būtinai kultūrinin-

kams, mokslo įstaigoms.

Pardavinėjami tikrai serijomis, ne pavieniui.

Visas 14-kos Lietuvos miestų herbų serija tikrai trys (3) doleriai. Pinigus — ir kiek serijų užsako — siūsti LŠST CV-bos išd. adresu: S. Bernatavičius, 1513 South 48 Court, Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

Tuo pat adresu galima užsisakyti minėtą Lietuvos žemėlapi 1:1000.000 mastelio. JAV ir Kanadoje \$12, kitur užsienyje \$3 su persiuntimu.

Žemėlapis ir herbai yra puikios dovanos įvairiomis progomis.

Aušros šimtmečio paroda iškilmingai atidaryta birželio 26 d. Jaunimo Centro mažojoje salėje laike II-jų PL dienu.

Parodą rengė Bronius Kviklys. Techniškai eksponatus apipavidalino ir sudėstė Liudas Kairys. Fotografavimus iš leidinių ir mažų originalų atliko Juozas Mažeika.

Įvairiais pavyzdžiais paroda apėmė visą draudžiamosios spaudos laikotarpį nuo 1864 iki 1904 m., pagrindžio spaudą išleistą 1942-1944 m. vokiečių okupacijos metu ir II-ros rusų okupacijos metu 1945-1952 ir 1972-1983 metais.

Toje parodoje buvo pateikta per 1000 retų draudžiamosios spaudos eksponatų. Buvo pateikti Aušros, Varpo, Tėvynės sargo, Apšvietos, Ūkininko ir kitų retų leidinių originalai.

Lietuvių operos vienetas, kuris Lietuvių Dienų renginį, žygiuoja dainų šventės parade.

6

V. Bacevičiaus nuotr.

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

ISPŪDŽIAI IŠ AMERIKOS

RAŠO ROMAS ŠILERIS,
FRANKFURTAS

Amerika — visada buvo ir liks lietuvių svajonių kraštas. Joje rado prieglobstį geresnio duonos kashnio ieškoję lietuviai, o taip pat ir tie kurie bėgo nuo visokio plauko diktatorių. Galima tvirtinti, kad daugumai jų svajonės Amerikoje išsipildė.

Aš į Ameriką žvelgiu iš asmeninio ir politinio taško. Amerikoje turiu giminių, turiu mielų draugų, su kuriais visada man malonu susitikti, pasikalbėti ne tik apie praeitį, bet ir padiskutuoti dabartinėm problemom. Gaila, dėl mano apsileidimo užtruko 11 metų, kol vėl atvykau į Ameriką. Mano susitikimai su draugais buvo man naudingi, gavau atsakymus į daugelį klausimų, atsirado daug naujų minčių ir jos pakeitė kai kurias pozicijas, kurias laikiau tvirtom.

Politiškai atžvilgiu Ameriką matau kaip tipiškas europietis, vokiečiai. Taigi pagrįdė baimė dėl nesuprantamos dabartinio prezidento apsiginklavimo politikos ir strateginių žaidimų su riboto atominio karo galimybe Europoje. Tai privestų prie Europos ir europiečių sunaikinimo. Šita situacija priartino prie to, kad daugeliui žmonių posakis — "geriau raudonas negu lavonas" skamba logiškai.

Mano šiais metais nuo birželio iki liepos pradžios užsitusi kelionė per Ameriką — nuo New Yorko iki San Francisco buvo daugiausia turistinė. Teko ir susitikti su senais ir naujais lietuviais pažįstamais, giminėmis. Kalbant apie lietuvius mane džiugina faktas, kad Amerikoje neegzistuoja "Amerikos lietuviai", kurių kai kas mato ir vaizduoja. Kad Amerikos lietuviai, taip kaip ir kituose kraštuose gyvenantieji tautiečiai turi savo įvairias pažiūras, įsitikinimus ir t. t. nereikia stebėtis. Kad tarp lietuvių vyksta visokia "trintis", apie tai galima gal daugiau skaityti laikraščiuose, negu tai atitinka gyvenimo tikrovei. Kiek pastebėjau tarpusavyo žmonių santykiai yra draugiški, dalykiški. Užtenka bendraminčių, galima ir kitaip mąstančius bei dirbančius ignoruoti. Gal ir tipiška, kad Amerikoje yra lietuvių, kurie nieko nežino apie dabar taip jau pompastiškai suruoštas "Pasaulio Lietuvių Dienas" Chicagoje. Nega-

lima sakyti, kad tie žmonės yra pasitraukę iš lietuvių tarpo, bet, kaip matosi, juos "Bendruomenė" nepasiekia. Juos tikriausia ir neįtikinsi, kad "Lietuvių Bendruomenė" yra vienintelė organizacija atstovaujanti lietuvius pasaulyje.

Gal didžiausia dalis mano pažįstamų yra žmonės, kurie gimė Amerikoje. Tėvų verčiami dalyvavo lietuviškoje veikloje, šoko tautinius šokius, vyko į ateitininkų, skautų stovyklas. Po mokslo apeleido tėvų namus ir organizuotą lietuvišką veiklą, kadangi jiems ten visais atžvilgiais pasidarė per ankšta. Bet vistiek lietuviški reikalai jiems liko ne svetimi. Susitikę su kitais lietuviais jie dar kalbasi lietuviškai, kad ir lietuviškų žodžių "galūnių rūšavimas" ne kaip išsina. Žinioms apie Lietuvą ir lietuvius daugiau pasitikti ką rašo "New York Times" negu koks lietuvių laikraštis. Lietuvišką laikraštį skaito tik dėl paskutiniojo puslapio. Jie man primena lietuvišką visuomenę, kurioje aš Vokietijoje gyvenu. Jie tarpusavyje tikriausia angliškai, kaip mes vokiškai, kalbasi, kadangi tai yra patogiau. Vertinant visuomenę ir politiką didelių skirtumų nesimato. Kritiškas faktų vertinimas dominuoja. Jie, kaip ir mes Vokietijoje, susilaukia iš pagrindė konservatyvios lietuviškos "visuomenės" priekaištų bei ignoravimo.

Chicagoje atsiradau "Pasaulio Lietuvių Dienų" metu. Chicago tą savaitgalį tapo tikrąją prasme laisvojo pasaulio lietuvių sostine. Iš visų kampelių susirinko žmonės — jauni ir seni. "Tokio didelio lietuvių susitelkimo dar nesu mačiusi", — kalbėjo ne viena lietuvaitė.

Amerikoje, Australijoje, ne taip kaip Europoje, sportas kasdieniniame gyvenime vaidina gana svarbų vaidmenį. Todėl nebuvau nustebęs pamatęs kiek dar yra aktyvių lietuvių sporto komandų su jaunais žaidėjais bei žaidėjoms. Žaidėjai, kiek pastebėjau, nelabai įkerta lietuvių kalbą, bet daugumoje, atrodo, yra lietuvių kilmės. Jų tarpe yra ir daug pagarsėjusių lietuvių sportininkų tėvų ir motinų vaikų. Teko pietauti viename Cicero lietuviškame restorane. Čia mus aptaravo lietuvaitė, kuri pasirodo irgi dalyvavo sporto šventėje, žaisdama tinklinį, vietos lietuvių komandoje. Kad jie ir visas rungtynes pralai-

Andrius Šmitas [kairėje], naujasis Vasario 16-sios gimnazijos direktorius, Chicagoje susitinka su savo draugu Romu Šileriu iš Frankfurto. Jiedu anksčiau yra buvę Vasario 16-sios gimnazijos mokiniai.

Ed. Šulaičio nuotr.

mėjo, bet ji vistiek buvo patenkinta. Pagalvojau, jog reta Vokietijos tarnautoja po darbo eitų sportuoti.

Penktoji Lietuvių Jaunimo Kongreso atidarymas vyko nesklaidžiai, galima sakyti — lietuviškai. Kažinkaip nustebino ir faktas, kad tokie žymūs lietuviško jaunimo veikėjai nesugeba net pasirašytoje kalboje tinkamai sutvarkyti lietuvių kalbos žodžių galūnes. Kažkodėl man buvo neįtikinantys perskaitytas Lietuvos jaunimo sveikinimas. Ten buvo irgi problema su lietuvių kalbos žodžių galūnėmis. O gal tik skaičiūsi neįskaitė...

Labai pradžiugino mane operos "I Lituani" pastatymas. Žinojau, kad opera stato saviveiklininkai. Bet taip gerai nepastatytų net dažna Vokietijoje esanti profesionali opera. Reikia tik džiaugtis tokiu entuziazmu. Tikrai kai kurie iš solistų gautų Vokietijoje darbą, nes jų balsai ir pasiruošimas yra geras. Choro kaip vieneto pavydėtų daug Europos operų, o baletas rastų čia uždarbio.

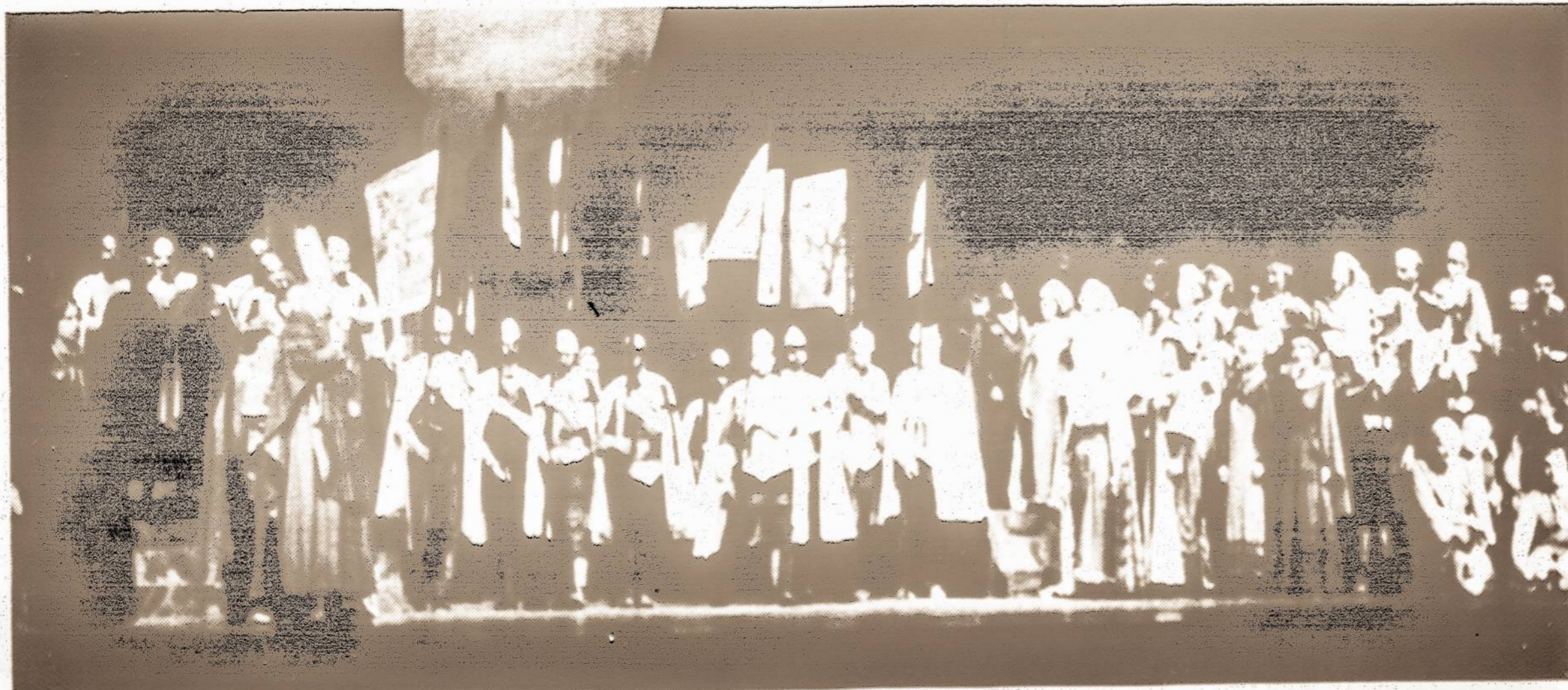
Netikėtai man teko pamatyti naująją Chicagos burmistrą Harold Washington. Jis buvo pakviestas į Chicagos Brighton Park lietuvių festivalį. Man jis paliko malonų įspūdį, pažadėdamas per sekančius keturis metus tarnauti ir lietuviams. Mielai priėmė lietuvių dova-

nas ir leidosi filmuotis ir fotografuotis, taip, kaip savo laiku Reagan su Karoso pagamintu lapeliu "I love Lithuanians".

Dainų šventėje, kur buvo keletas tūkstančių lietuvių Chicagos burmistras nedalyvavo. Buvo tik telefono skambutis iš prezidento Reagan vasarvietės. Jeigu norėtume, galėtume dainų šventės organizatoriams daug ko prikišti. Neapsimoka. Jeigu organizatoriai nori, kad žiūrovų kedžių liktų dar daugiau tuščių, tegul dirba kaip iki šiol. Čia nereikia kaltinti dainininkus ir šokėjus, kurie savo pareigas atliko gerai, bet reikėtų pasirūpinti įvairesniu repertuaru ir šiaip, kad viskas iš organizacinio taško vyktų sklandžiau.

Talentų vakaras — tradicinis rengimas. Talentų kažinkaip ir nesimatė. Bet ką padarysi?! Reikėtų gal čia kai ką pergaltoti, ką nors kitoniško padaryti. Gal pamaišyti talentus su profesionalais. Atrodo lietuvių profesionalų jaunų vaidintojų ir šiaip sau mėninkų užtektų, kurie dabar reiškiasi amerikiečių ar kitų kraštų scenose.

Didelė staigmena, bent man, buvo Dariaus ir Girėno minėjimo paradas, lietuviškame Marquette parke. Su Dariaus ir Girėno vardu aš daug ko pradėti negaliu. Tik prisimenu, kai motina kadais deklamavo apie juos eilėraščius, dainavo dainas. Taigi šis Dariaus ir Girėno nesėkmingas skrydis liko daugeliui atmintyje. Dabar parade mačiau vyresnio amžiaus moteris, tame karštyje apsirengusios tautiniais rūbais, apsikabinusios gintarais. Jos nešė vainikus prie Dariaus ir Girėno paminklo. Tikriausia jos mintyse grįžo į Lietuvą, kokia buvo prieš 50 metų. Jos tada buvo dar jaunos, nereikėjo ant lazdu pasiremti, nereikėjo gyventi taip toli nuo tėvynės, toli nuo artimųjų ir jų kapų. Kai aš pamačiau tas moteris, tuos vyrus ištikimus iki šiandien šaulius, kažkaip pasidarė man gėda, kad daugelis mūsų jaunesniųjų juos nustumia į kampa, kadangi jų Lietuva yra mums nesuprantama, neatitinkanti mūsų manymu logiškais išvedžiojimams.

Masinė scena iš operos "I Lituani", kurios pastatymas įvyko Chicagos Auditorium teatre, turinčiam arti

4000 vietų. Dekoracijos buvo atvežtos iš Italijos.

V. Bacevičiaus nuotr.

POMIRTINĖ DAILININKĖS PARODA

REGINA MATUZONYTĖ INGELEVIČIENĖ 1905 · 1980

Vytautas K. Jonynas

Pomirtinė ir apžvalginė Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės paroda, įvykusi Kultūros židinyje, gegužės 7-8 dienomis, buvo reta atgaiva meno parodų lankytojams. New Yorko visuomenė dailininkę gerai pažinojo iš jos dalyvavimo parodose.

Šioje parodoje išstatytais 98 įvairaus laikotarpio ir technikų kūriniais buvo ryškiai atskleista dailininkės kūrybinis kelias, ieškojimai ir rezultatai.

Pažinojau dailininkę iš Lietuvos Meno Mokyklos Kaune (1928 m.), kur drauge lankėme Adomo Varno vedamą tapybos studiją. Tuomet ši mokykla turėjo aukštojo mokslo mokyklos teises. Skoningai parengtas ir gražiai išleistas iliustruotas parodos katalogas su 4 pilno pusla-

pio spalvotomis ir 8 balta-juoda iliustracijomis. Jis pristatomas Rimos Čerkeliūnienės lietuvių ir anglų kalbomis įvadiniu rašiniu "Žvilgsnis į kūrybą". Kataloge paveikslų nuotraukos (Vytauto Maželio ir Dariaus Kudžmos) nesilaiko paveikslų sukūrimo chronologinių datų. Ši priežastis apsunkina analizuoti dailininkės ieškotus kūrybinio kelio tikslus ir aptarti jų priežastingumą.

Trys kūrybos etapai

Išstatytus parodoje kūrinius tenka suskirstyti į tris etapus.

Pirmajam laikotarpiui priskirtini realistinės, pomokyklinės krypties darbai, pradedant 1932 m.

Antrasis laikotarpis pasižymi savo kūrybinio veido formavimu jau po II Pasaulinio karo.

Dail. Reginos Ingelevičienės – Už laisvę, aliejus, 1959-1966.

Trečiajame laikotarpyje dailininkė suvokia realybę per savo individualią kūrybinę sampratą.

Visuose laikotarpiuose tapytoja nenutraukia ryšių su matomuoju pasauliu. Piešinys, forma spalva ir siužetas buvo ir dalinai paliko intriguojantys visuose laikotarpiuose.

Kitėjo tik jos kaip kūrėjos pažiūra į meno esmę, kartu su tuo kitėjo ir visos kūrinio savybės. Jei pirmajame laikotarpyje piešinys ir konkreti forma pirmavo, tai vėliau šio tikslo buvo atsisakyta. Gaila, kad dailininkė savo darbų nedatavo, todėl sunku nustatyti šio pasikeitimo datas.

Peizažai, gelės, portretai

Pirmajam laikotarpiui tenka priskirti peizažą, gelės ir portretus. Siužetas, savoji aplinka ir tapybos būdas pasižymi mokykloje įgytomis meno amato žiniomis ir patirtimi.

Realistinės meno sampratos tendencija reikėsi pertiekti siužeto tapatiškumo vaizdą. Tikrumoje, savo programa, mokykla to ir siekė.

Suprantama, kad ankstyvieji dailininkės darbai turi savo tapybos mokytojų Justino Vienožinskio ir Adomo Varno refleksimų įtaką.

Realybės respectavimo rezultatai atsiskleidžia jos portretuose. Juose dailininkė parodė piešėjos sugebėjimą perduoti panašumą, ryškinant būdinguosius pozuotojų bruožus. Ankstyvieji portretai turi piešinio ir formos primatą, o vėlyvesniuose jau drąsiau įvedama ir pati spalva. (pvz. dr. J. Šliūpo portretas).

Išskirtinio kūrybinio prasiveržimo dailininkė atsiekė savo vyro dr. Ingelevičiaus portrete. Jame potėpio paprastumas, spalvos santūrumas, šviežumas ir formų monumentalumas laikytinas jos dideliu indėliu lietuvių dailei portretinėje srytyje.

Parodoje buvo išstatyta 15 portretų, kurių stilistinės savybės pasižymėjo nuo realybės kopijavimo iki fauvistinės (Favism 1900-1920) tapybinės filosofijos (Auto portretas). Portretų gausa liudija, kad tapytojos būta ne eilinės šio žanro mėgėjos.

Eskizuose ir piešiniuose dailininkė parodė savo pastabumo savybes su užtikrintai piešinių valdoma ranka.

Savarankiška interpretacija

Antrasis dailininkės kūrybinis etapas pažymėtinas skirtingu žvilgsniu į realybę, skirtinga meno paskirties samprata. Čia išryškėja savarankiškas savomos realybės interpretavimas. Gvildinama paveiklo struktūrinė kompozicija. Formai ir spalvai skiriama ryškesni uždaviniai. Tikrumoje šie elementai atpalaiduojami nuo realybės varžtų, tapdami tikroju kūrinio tikslu. Vėlesniuose darbuose šis savarankiškumas jai atidengė savo kaip dailininkės kūrybinę individualybę. Čia suminėtos dailininkės kaip tapytojos pastangos, laikytinos kelione į save. Įgytos profesionalinės žinios ir darbas ją atvedė į savo pasaulio platumas. Jose ji atranda neatskiriamus gamtos ir žmogaus ryšius. Dailininkė savo talentu ir teptuku pradeda šį pasaulį sėkmingai savitai atpasakoti.

Šių principų įtaigojama tapytoja į gamtą žvelgė jau skirtingai 1953-1960 m. su savo "Botanikos sodas" peisažu. Optimistinė spalvinė visuma suspindi atitrauktos realybės vizija. Tiesa, šiame peisaže konstruktyvinis kompozicijos pradai dar neryškinamas, bet spalvų žaismingumas įgauna interpretacinį poveikį.

Trečiasis laikotarpis

Trečiojo laikotarpio dailininkės kūrybinio veido savumai susiklostė jau Europos vakarietiškojo meno poveikyje. Paveikslų pagrindinės kompozicijos suformuojamos iš didelių geometrinių struktūrų. Trikampiai, apskritimai ir įžambinės įvairios formos paveiksluose neryškinamos, tačiau jos atlieka būtiną kompozicijų stabilumą.

Kaip plieno konstrukcija pastatuose, taip šios geometrinių formos dailininkės kompozicijose, nepastebimos bet būtinos. Ant jų laikosi visi kiti tapybiniai formų elementai. Dailininkei būdinga įvairias siužetines formas, figūras, jų detales, medžius ir šakas apvedžioti stambiomis tamsių spalvų siluėtinėmis linijomis.

Tikrumoje būtų netikslu šiuos apvedžiojimus laikyti linijomis, nes jos yra teptuko brūkšnių ir plėmų sudaryti padariniai, pilni vibracijos ir judesio.

Šie teptuko potėpiai paveikluose taip išbalansuoti, trapūs, įvairūs, neretai tik ritminio poreikio tikslui atsiradę, tampa tapybinio proceso dalimi. Jie kartu yra dailininkės stilistinės savybės būtenybė.

Teminiai paveikslai

Paanalizuokime kompoziciją paveiklo "Taika" (Kat. nr. 73), kuriame abiejuose šonuose yra pusiau nukirptos figūros, o apatinėje dalyje pačiame paveiklo centre balandžiai. Minimą siužetą paveiksle nelengva atrasti (pavadinimas pagelbsti). Šiame, kaip eilėje kitų teminių paveikslų, pats siužetas ištarpytas stilistinei paveiklo visumos naudai.

Šios kompozicijos, linijų judesiai, formų ir spalvų plėmai, jų ritmas yra lygiagretės reikšmės ir svarbos, kaip ir pats siužetas. Šiuo principu dailininkė sukūrė daug figūrinių kompozicijų.

Reikia prileisti, kad tapytojai paveiklo turinys buvo tik tiek svarbus, kiek jis įgalino atidengti naujus ritmo ir spalvų derinius.

Nukelta į 9 psl.

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Dail. Reginos Ingelevičienės — *Taika, aliejus, 1967-1978.*

PARODA atkelta iš 8 psl.

Sie dailininkės Ingelevičienės darbai priklauso prie pačių brandžiausių jos kūrybinių atsiekimų. Juose tapytoja ėmėsi spręsti labai sunkias tapybines problemas. Čia žmogus, medžiai, šviesa, forma ir spalva buvo apjungti į vieną stilistinę meno tikrovę. Šiose kompozicijose apgyvendintas žmogus pilnoje gamtinėje aplinkoje, būdamas tik jos dalis. Jam skiriama ne daugiau reikšmės, kaip medžiui, jo šešėliui ar dangaus mėlynei. Saulės spindulys vienodai glosto visus kompozicijoje esamus elementus, keliaudamas nuo vieno prie kito. Dailininkė jo šviesos pagalba suaudžia drobėje visą paveikslą plokštumą. Ji nesuinteresuota anatominiu žmogaus piešiniu, moterų aprangos detalėmis, net jų spalvomis.

Paveikslų spalvinė visuma turi prakalbėti jos nuotaikai, jos jausmų kuriamai tikrovei. Tiesa, dailininkės koloritas yra pilkokas, kaip pilnas ir Lietuvos dangus, kaip pilka lietuviškojo kaimo pirkios aplinka, kurioje sušvinta raštuota lovatiesė, staltiesė ar išėiginė prijuostė (katalogo Nr. 19, 61, 62 ir eilė kitų).

Pilkoji spalvų gama tačiau yra labai turtinga. Teptuko potepiai labai įvairūs vietomis ir kai kuriuose paveiksluose (Nr. 29, 31 ir kt.) pasireiškia ekspresionistinių žymių, teptukų plačiuose potepiuose, o ryškių spalvų plėmuose ir spontaniškumo prošvaisčių. Bendrai kompozicijose vyrauja prislopintų melsvą, ružavų žalsvų ir įvairaus tamsumo pilkų spalvų deriniai.

Dėmesys ritmui

Vaikščiodamas parodoje, paklausiau dailininkės dukrą Vygantiene, ar mamytė mėgo muziką? Atsake: "O kaip gi, dar ir kaip!"

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Siame atsakyme atsidenė dailininkės ypatingas dėmesys ritmui. Visose kompozicijose ritmui skiriama bemaž pagrindinis vaidmuo. Jame glūdi dailininkės savitumo didžioji gaida. Tamsių ir šviesių formų ritminis išdėstymas dailininkei tiek svarbus, kad dėl jo atsiskaido tikrovės varžtų.

Šitoje ritminių formų simfonijoje nelengva atrinkti, kur prasideda medis ir kur baigiasi figūra ar keliaujantis moterų būrys.

Kompozicijos yra dailininkės išgyventų nuotaikų ir jausmų audiniai. Kūriniai, toli gražu, nėra abstraktai. Paveikslai, kurių tematika prašėsi, kad žmonių figūros būtų labiau išryškintos, automatiškai nutraukė ryšį su paveikslų visuma, patekdami į tematikos varžtus. Pastarieji praranda originalumo žavesį, (Nr. 36, 30, 29 ir kt.)

•••

Dailininkė savo kūryba nemaištauja. Kompozicijose veidų išraiškos ramios ir sudvasintos (Nr. 36), kas įgalina paveikslą kalbėti savo visuma, o ne atskira turinio teatraline detale. Šia prasme jos naudojamos siužetas netarnauja iliustratyviniai paskirčiai.

Liaudies dainų motyvai

Džiugu, kad Matuzonytės-Ingelevičienės kompozicijose taip jaudinančiai suskamba mūsų liaudies daina, "Tyliai tyliai Nemunėlis teka..." Jei žiūrovas su šia nuotaika žvelgs į dailininkės kompozicijas-paveikslus, jos jam nebus nebylės!

Džiazo muzika, nuolatiniai kartojamas ritmas, ritmas, kuris yra pats sau tikslu, Reginos kūrinuose yra svetimas svečias.

Dailininkė nesivaikė kasdienybių, tariamų meno naujovių, kurių New

Dail. K. Žoromskio paroda Lietuvoje

Newyorkietis dail. Kazimieras Žoromskis liepos mėn. buvo nuvykęs į Lietuvą ir tenai dalyvavo savo kūrinių parodos atidaryme. Paroda surengta Dailės muziejuje ir skirta jo 70 metų amžiaus sukakčiai paminėti.

Parodoje buvo surinkta daugiau kaip šimtas paveikslų, kuriuose atsispindi įvairių laikotarpių dailininko kūrybiniai ieškojimai, kryptys. Šituos savo kūrinius ir dar antra tiek jis padovanojo Lietuvai. Juos saugos Dailės muziejus.

Parodos atidarymas įvyko liepos 1 d. ir jame dalyvavo daug vilniečių, jų tarpe pirmiausia dailininkai ir dailės mėgėjai. Atidaryme kalbėjo muziejaus direktorius R. Budrys, muziejaus vadovybės vardu padėkodamas už tokią stambią dovaną. Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkas dail. K. Bogdanas publiką supažindino su dail. Žoromskiu, aptardamas jo kūrybą ir jo gyvenimą: studijas Kaune ir Vilniuje, jo kūrybinį darbą Vienoje — Austrijoje, Ispanijoje, Kolumbijoje ir Amerikoje.

Sukaktuvininką pasveikino ryšių su užsienio tautiečiais draugijos "Tėviškės" pirmininkas gen. Pranas Petronis.

Dail. Žoromskis buvo apjuostas

lietuviška juosta, kaip ten priimta, ir pasidžiaugė, kad jo dovana buvo tinkamai suprasta, įvertinta ir pagerbta bei padėkojo už tą įvertinimą.

Dail. K. Žoromskis — tai jau ketvirtas newyorkietis dailininkas, kurio paroda surengta Vilniuje. Prieš tai ten įvyko dail. Vytauto Igno, paskui dailininkų Vytauto Jonyno ir Griežės parodos. Ir visi jie yra padovanoję Lietuvai savo kūrinių. Spauda rašo, kad Vilniuje atsidūrusi ir dail. Adomo Galdiko geriausių paveikslų kolekcija, tenai atitinkamai saugojama bei retkarčiais eksponuojama. Dail. Galdikas ilgą laiką gyveno ir kūrė Brooklyne.

Dail. Kazimieras Žoromskis, Vilniuje apdovanotas lietuviškomis gėlėmis ir apjuostas tautine juosta, dėkoja už jo parodos surengimą.

Yorke tikrai netrūko. Ji atnešė mums savo naujovę. Jos kūrybinė naujovė yra sintezė, formos spalvos, linijos ir siužeto. Tai savitas nuoširdus kelias į save. Jis išgrįstas santūriu piešiniu, nuosava spalvų skale, jautriais teptuko brūkšniais ir potepiais.

Iš tapytojos šių kūrinių man tarsi miško aidu atplaukia ta šventa ir nepamirštama dažnai iš skausmo ir sielvartos nupinta lietuvių liaudies daina.

Dėl šių dailininkės kūrybinių savybių jos palikimas Lietuvos menui yra didelė ir brangi dovana. Jos laimėjimai mene, taip audringu ir nepalankiu kūrybai laiku, mums lietuviams yra ypatingai svarbūs kaip reikšmingas kūrybinis įnašas į mūsų meno aruodus.

Dailininkas Jonas Rimša, kurio tapyti paveiksliukai puošia žymias paveikslų galerijas, ištaigingas rezidencijas, mirė prieš 5 metus, 1978 m. gegužės 13 d. Amerikoje, bet jis ilgai gyveno ir Argentinoje. Arg. Lietuvių Balsas savo skaitytojams priminė tą sukaktį, idėjo ir jo nuotrauką.

Pagal jo pageidavimą dailininko palaikai sudeginti ir pelenai išbarstyti virš Pacifico.

Velionis paliko daug savo darbų ne tik P. Amerikoje, JAV bet ir Lietuvoje. Jis padovanojo savo tėvynei keliolika savo darbų, kad primintų tėvynainiams, jog išklydę į platųjį pasaulį jos vaikai neužmiršta savo gimtojo lizdo.

FOTO ALBUMAS "NERINGA"

Vilniuje "Vagos" leidykla išleido žymaus fotografo Antano Sutkaus parengtą nuotraukų albumą, pavadintą "Neringa". Albumas atspausdintas Košuto spaustuviėje Budapešte, Vengrijoje.

Neringa fotografuota ir perfotografuota ne tik mėgėjų, bet ir profesionalų. Ką gi nauja joje pasisekė surasti A. Sutkui?

Knygos išpūdis geras, ir ne vien dėl spaudos kokybės. Dauguma nuotraukų puikios, nuotaikingos. Neringa pateikta ne vien kaip graži žemės juosta, bet ir kaip kraštas, nuostabiai harmonizuojantis su kosmosu. A. Sutkaus atradimu reiktų laikyti nepakartojamo Neringos dangaus panaudojimą.

Reporterio patyrimas padėjo "pagauti" nepakartojamą dangų, pamatyti Neringą taip, kaip kitam nepasiseka.

Ryškusias A. Sutkaus pasiekimas, kuriant "Neringos" albumo skaidres, yra jo sugebėjimas gražią gamtą nufotografuoti dar gražiau, negu ją mato tūkstančiai.

THE ENGLISH VIENYBĖ

HARRISBURG, PA. — Governor Dick Thornburgh proclaimed the week of July 17-23, 1983 as CAPTIVE NATIONS WEEK in the Commonwealth of Pennsylvania. To witness the signing of the proclamation are [left to right] Charles Bojanic, Chairman, Governor's

Heritage Affairs Advisory Commission, and Ignatius Billinski, Co-Chairman, Captive Nations Week Committee. Also in attendance are members of those ethnic communities whose native countries are captive.

Harrisburg, Pennsylvania (July 7, 1983) — Governor Dick Thornburgh proclaimed July 17-23, 1983 as CAPTIVE NATIONS WEEK in the Commonwealth of Pennsylvania at a ceremony in the Governor's Reception Room, Tuesday, June 28, 1983.

In proclaiming the event the Governor said, "We who enjoy the tries. We cannot and must not forget that some people are continually denied their most basic human rights in their homelands, and they are forced to live in silence, hunger, and fear. In marking the 25th anniversary of the first "Captive Nations Week" observance, we must join together in the hope that one day all people will be free.

To witness the signing of the proclamation were Charles Bojanic, Chairman, Governor's Heritage Affairs Commission; Crystal Bair, Assistant Director, Governor's Heritage Affairs Commission; the Honorable Walter Baran, Secretary, State Department of General Services, and Ignatius Billinski, Co-Chairman, Captive Nations Week Committee.

New Jersey Multi-Ethnic Festival

Secretary of State Jane Burgio announced that the fifth annual Liberty Park Festival, New Jersey's official multi-ethnic celebration, will be held at Liberty State Park, Jersey City, on Saturday and Sunday, September 10 and 11, 1983, between 11:00 am and 6:00 pm.

The Festival features performers, singers, and dancers from dozens of New Jersey's many ethnic communities; ethnic craft instruction and displays; and a hundred tables of ethnic foods, crafts, and folk art for sale. There is no charge for admittance to the Park, for parking, not for table and booth rental to participating ethnic group vendors.

This year for the first time ceremonies will commence with a Grand March of the Nations on Saturday September 10 at 1:00 pm. Many small groups dressed in native costumes and carrying flags of their nations of origin or national color banners will march through the Terminal Building where most of the vendors will operate, thence before a reviewing stand of state and ethnic officials as the official opening of the Festival.

Applications for performing groups, food booths, craft booths, and Grand March participation will be accepted by writing or telephoning the Office of Ethnic Affairs, New Jersey Department of State.

Liberty State Park is just off exit 14B of the New Jersey Turnpike. It offers a beautiful waterfront park setting, a breathtaking view of the Statue of Liberty and Ellis Island just off shore and the

New York skyline in the distance, a playground, picnicking, a wildlife sanctuary, fishing piers, and a visit to the huge, restored railroad terminal where much of the Festival takes place and where many of New Jersey's and the nations' immigrants first stepped upon the United States mainland. It is expected that the Festival this year will attract people from ethnic communities across the nation who will take the opportunity to visit and explore their origins.

Liberty Park Festival is sponsored by the Ethnic Advisory Council and the Office of Ethnic Affairs, New Jersey Department of State, organized to address the concerns and interests of the 100-odd ethnic communities in the most "ethnic" state in the nation. The Department of State in the last year has become the focus of much of New Jersey's cultural, historical, and ethnic richness. Liberty Park Festival follows the Smithsonian Folklife program in Washington which this year features New Jersey, and Harborfest in the New Jersey-New York port area, both leading up to the 4th of July Independence Day celebrations.

Criminal proceedings have been instituted against Fr. Sigitas Tamkevičius, a parish priest in Kybartai, Lithuania. TASS reported that Fr. Tamkevičius is accused of trying to "destroy the Soviet state and system by passing anti-Soviet information to Western correspondents and inciting young people to defy authorities."

1983 Tours to Lithuania 12-18 Day Fully Escorted Tours

1983 TOUR SCHEDULE

18 DAYS	A SPECIAL CULTURAL TOUR DESIGNED FOR STUDENTS AND YOUNG ADULTS TO ACQUAINT THEM WITH LITHUANIA'S CULTURAL AND ARTISTIC HERITAGE
	Tour #816: August 16 — September 2 \$1,899 Itinerary: 11 days Lithuania, 3 Leningrad, 2 Moscow, 1 Helsinki
17 DAYS	LITHUANIA, POLAND, LATVIA & GERMANY
	Tour #714: July 14 — July 30 \$1,799 Tour #915: September 15 — October 1 \$1,699 Itinerary: 6 days Vilnius, 4 Riga, 3 Warsaw, 1 Frankfurt
12 DAYS	LITHUANIA & RUSSIA
	Tour #705: July 5 — July 16 \$1,569 Tour #809: August 9 — August 20 \$1,569 Tour #906: September 6 — September 17 \$1,569 Tour #104: October 4 — October 15 \$1,279 Itinerary: 6 days Vilnius, 3 Leningrad, 2 Moscow

ALL DEPARTURES FROM NEW YORK AND BOSTON
VIA LUFTHANSA AND FINNAIR

We prepare invitation documents for relatives to visit the USA from Lithuania.
Darius-Girenas 50th Anniversary Commemorative Calendar available. \$5.00.

Baltic Tours
293 Auburn St.
Newton, Mass. 02166
616-965-8080/969-1190

LIETUVIŲ EKSKURSIJA Į IZRAELĮ, EGİPTĄ IR GRAIKIJĄ

VYTAUTAS VAIČIULIS

[Tęsa iš pereinamo numerio]

SUDIEV EGİPTUI

Gegužės 3d. ryte vėl skubame, baigiame pakuoti bagažą ir prieš septynias išvažiuojame. Įvažiuojant į greitkelį prieš kalną, mūsų autobusas "Marco Polo" užspringo ir sustojo. Šoferis pradėjo atbulas važiuoti, kol pagaliau išlindome į šalutinę gatvelę. Mūsų gidas stabdo taksi, tas nestoja, stabdo kitą — tas pats, pagaliau abu su šoferiu dingo.

Mes dairomės į šalis. Matome prie sienos stovi kažin koks stalas, aplinkui krūva žmonių, pasirodo, čia pardavinėja kaip kažkokius blynus, ar susmegusios tėslos bulkutes. Samčiu įpila į dubenį arba į tą praskėstą tešlą, neaiškios sudėties skystį, žmogelis čia suvalgo, sumoka kelis pinigėlius ir eina toliau, turbūt, vietinių gyventojų tokie pusryčiai.

Po kiek laiko atsirado mūsų gidas ir sako, kad tuojau bus kitas autobusas. Jis surinko pasus ir išėdęs į taksi nudūmė į aerodromą.

Atvažiavo kitas autobusas, mes tuojau padėjome perkrauti bagažus, ir nepraejus nei penkioms minutėms, mes vėl atsiradome ant greitkelio, bet automobilių daug, todėl negalima greitai važiuoti, o laiko mums mažai.

Naujas šoferis išuko autobusa į priešingos krypties gatvę (ten judėjimas buvo mažesnis), ir signalizuodamas lėkė kaip vėjas.

Mes, kurie priekyje sėdėjome, manėme, kad jis ką nors užmuš arba mus apvers, (įdomu, kur buvo kelio policija), na, bet mus lydėjo laimė, gerai pasiekėme aerodromą. Gidas Juozapas buvo jau viską sutvarkęs, ir nei mūsų, nei bagažų niekas jau netikrino — mes tuojau sėdome į jau laukiantį lėktuvą ir taip palikome buvusią faraonų žemę.

SVEIKA, GRAIKIJA

Gegužės 3 d. atskrendame į Atėnus. Vos lėktuvui nusileidus, mus pasitiko gidė Alexandra, tamsių plaukų, rudų akių, smulkaus sudėjimo, tipiška graikė, gerai žinanti istoriją ir taip pat neblogo kalbėtoja. Paėmė į savo globą. Net nepasiekus viešbučio, kur galima būtų apsiprausti ir padėti bagažus, ji vežė mus švariomis Atėnų gatvėmis. Tai mes gerai pastebėjome, grįžę iš po dulkinio ir smėliu apnešto Egipto. Žmonės čia taip pat kitokie: niekas iš mūsų neprašo atkištomis rankomis dolerio. Ir mes, atrodo, nedaug skiriamės nuo vietinių gyventojų. Žinoma, kai išgirsta kalbant, tada jie atpažįsta turistus.

Alexandra pasakojo mums apie Graikiją ir jos istoriją.

LANKOM, MUZIEJŲ IR AKROPOLĮ

Pirmas sustojimas — archeologiniame muziejuje, miesto viduryje, bet mus gana greitai praveda pro visokias skulptūras, taip kad mes nedaug ką sužinome.

Pravažiuojame parlamento rūmus. Priekyje gėlės, nemažas parkas, toliau parodo Periklio šventyklos griuvėsius. Autobusas važiuoja į kalną, visų akys nukrypsta

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Tuo tarpu, kai mes pozavome Akropolio fone, kiti mūsų grupės dalyviai apžiūrinėjo jį iš visų pusių.

Dalis mūsų grupės ekskursantų prie buvusios Poseidono šventyklos griuvėsių. Viduryje mūsų gidė.

į tą pusę. Matome aukščiausioje Atėnų kalvoje Akropolį. "Aukščiausias miestas", bet tikrovėje jo griuvėsiai, apgriuvusios marmuro kolonos, buvusi puiki ir stipri tvirtovė.

Periklio laikais, 5-tam šimtmečiuje prieš Kristų ir vėliau, priešams užpuolus kraštą, gyventojai bėgdavę ten slėptis ir gintis.

Mes klausomės Alexandros pasakojimų, o nuo kalno puikiausiai matyti Atėnų miesto parkai, medžiai ir šventovės. Bet pasigirsta skambutis, mes turime grįžti autobusan. Nusileidę nuo kalno, už keleto kvartalų privažiavome mums skirtą viešbutį ir taip užbaigiame gegužės 3 d.

PARNASO KALNE

Gegužės 4 d., po pusryčių, mus vežė į Parnaso kalną, apie šimtą mylių nuo Atėnų. Oras pasitaikė puikus. Pas graikus tuo laiku buvo didžioji savaitė, jie ruošėsi Velykoms, tai švarino namus, plovė baltinius, kepė pyragus, kaip ir pas mus kad būdavo Lietuvoje.

Privažiavome Delfi miestelį, senovėje taip pat buvusį kurį laiką Graikijos sostine, gulintį prie Parnaso kalno. Čia daug turistų.

Parnaso kalnas senovėje buvo laikomas grožio ir jėgos dievo Apolono gyvenamąja vieta. Palypėjus iki pusės kalno, yra vieta, kur jam būdavo atnašaujamos aukos.

Vėliau, apie 380-uosius metus po Kristaus, imperatorius Teodosius

uždraugė pagonybę ir siugriovė tą Šventyklą. Apolono kalno viršūnėje yra teatras, kuris ir dabar tebenaudojamas. Grįžtant atgal, sustojome viename kaimelyje, kuris žinomas kailių prekyba, įvairiais rankų darbo darbininkais, suvenyrais ir panašiai. Kai kurie apsipirko, kiti tik pažiūrėjome.

KORINTO UOSTE

Važiuojant į Korintą, kuris yra apie 50 mylių nuo Atėnų, matosi derlingi laukai: auga javai, noksta apelsinai, vynuogės, alyvų medžiai, nors sakoma, kad Graikija turi tik 20 proc. dirbamos žemės. Čia ant kalno viršūnės stovėjo grožio deivės Afroditės šventykla.

Senovės Korintas, daug nukentėjęs nuo karų, žemės drebėjimų, ėjo iš rankų į rankas, kol apie 146 metus vėl romėnų buvo sugriautas ir sunaikintas.

Dabar Korintas yra Graikijos uostas, sujungtas siauru kanalu su jūra.

Laivininkystė gi ir yra pirmas Graikijos pajamų šaltinis. Toliau seka industrija, žemės ūkis ir turizmas.

Kadangi tą popietę turėjome laisvą, tai sugrįžę pasipylėme po miestą — Atėnų krautuves, vietą, vadinamą Plaka — bazarą. Vakare dauguma nuėjome į restoraną. Čia, gurkšnodami graikišką vyną, pamatėme jų šokius, papročius, girdejome jų dainas...

LANKOM TRIS SALAS

Gegužės 6 d. mes turime plaukti aplankyti trijų salų: Aegina, Poros ir Hydra. Anksti pavalgę pusryčius, autobusu važiuojame į gal už 10 mylių esantį uostą. Čia sulipome į gana didelį laivą. Turistų privažiavo koks tūkstantis ar daugiau, užėmė visas kėdes ant denio, taip pat ir laivo apačioje. Oras buvo šiltas, malonus, kai kurie net išsirenge deginosi saulėje, nors laivui plaukiant vėjelis ir pūtė.

Už poros valandų pasiekėme pirmą salą, bet mums leido čia pabūti tik valandą ir penkiolika minučių.

Išlipome į krantą. Čia pilna visokių rūbų ir suvenyrų krautuvelių bei valgyklų. Visi tik kviečia užėiti į vidų ir žiūri, kad ką nupirktume, o mūsų pinigines į kelionės pabaigą jau beveik tuščios. Giliau matyti tos salos uolėtas paviršius, apaugęs krūmais ir medžiais, bet mes nebeturime ir laiko čia dairytis.

Plaukėme toliau. Bet ir kitos dvi salos buvo labai panašios, tai taip tą dieną beveik ant laivo ir praleidome.

PASKUTINĖ DIENA

Gegužės 7-oji paskutinė diena Graikijoje. Po pietų mes dar važiuojame į Sounion pusiasalį, apie 60 mylių nuo Atėnų. Per miestą smagu važiuoti, mašinų mažai, judėjimas nedidelis. Važiuojame pro amerikiečių gyvenamą rajoną. Svarūs, tvarkingi nameliai, gatvės plačios, yra žaliuojančių medžių. Būtų smagu čia gyventi. Truputį pavažiavus, atsiveria jūra, mėlyna, tyki. Bangelės skalauja krantą, žmonės pulkeliais maudosi arba guli ant smėlio.

Nė nepajutome, kaip autobusas sustojo, ir mes vėl lipame į kalną, Poseidono šventyklos griuvėsių žiūrėti. Nuo šios vietos, sakoma, galima matyti septynias salas. Šventykla buvo pastatyta apie 445 m. prieš Kristų, vėliau ją persai sugriovė. Ji turėjusi 44 kolonas, bet dabar likę tik 15 apgriuvusių. Taip mes pasiklausę Alexandros pasakojimų, pavaikščioję po kalną, pasigrožėję žemai gulinčia mėlyna Egėjaus jūra, grįžome į viešbutį, pakuoti savo daiktų rytojaus kelionei atgal į New Yorką, kurio jau buvome ir pasiilgę.

Buvusios Apolono šventyklos griuvėsiai prie Delfi.

MOTERYS

MOTERŲ VIENYBĖ ATOSTOGAUJA

Birželio 21 d. įvyko Moterų Vienybės socialinis susirinkimas, paskutinis prieš išeinant vasaros atostogų. Dalyvavo nemažas būrys narių ir svečių.

Atidarė pirmininkė Elena Andriušienė, pakvietusi invokaciją sukalbėti svečią iš Floridos kun. Antaną Račkauską. Po to ji pavedė narei Paulinai Šimėnienei vesti tolimesnę programą.

Pasveikinusi nares, Šimėnienė pakvietė keletą kalbėtojų. Jų tarpe buvo svečias — New Yorko šaulių kuopos vadas Kęstutis Miklas. Iš narių kalbėjo Natalija Kulbokienė, Ona Juozėnienė ir kt.

Iš kalbų paaiškėjo, kad ateinančiais metais Moterų Vienybė švenčia savo 50 metų gyvavimo sukaktį, kuri bus paminėta gegužės mėnesį Kultūros židinyje. Per tą gyvavimo laikotarpį daug moterų dalyvavo organizacijos veikime. Iš narių, kurios darbavosi organizaci-

jos įkūrimo, šiuo metu tėra tik dvi gyvos — Natalija Kulbokienė ir Amelija Sinušienė, kurios ir šiame pobūvyje buvo veiklios.

Po oficialios programos buvo pasivašinta pačių vienybiečių pagamintais valgiais ir atgaiva. Po to buvo įdomi loterija.

Julija Rastenienė, ištikta širdies smūgio, paguldyta į St. Agnes ligoninę Baltimorėje.

Neseniai jos vyro poeto Nado Rastenio mirties sukakties proga "Vilties" draugijos leidykla išleido naujausią jo poezijos knygą "The Toast To The Host".

Eugenijos Kezienės vadovaujamos Kat. Moterų s-gos 26 kuopos narės birželio 26 d. turėjo paskutinį šio sezono susirinkimą. Jame apžvelgta praeities veikla ir nutarta dalyvauti Sąjungos suvažiavime, kuris įvyks rugpjūčio viduryje Putnam, Conn.

Ann Jillian-Jūratė Nausėdaitė vaidinusi filmoje "Mae West".

Ką veikia Ann Jillian-Jūratė Nausėdaitė?

Jūratė Nausėdaitė-Ann Jillian gerai pasirodžiusi TV gegužės 22 d. programoje "Žvaigždžių paradai", kur ji vaidino Mae West, ir Bob Hope gimtadienio programoje per TV gegužės 23 d., gavo savo nuosavą televizijos serijų programą. Ji bus pradėta rodyti šį rudenį per NBC kanalą.

Ši serijų programa vadinama "Jennifer Slept Here", yra komiško

pobūdžio. Jūratė vaidina mirusios garsios artistės šmėklą, kuri pridaro visokių šposų gyventojams, pirkusiems jos namą.

Liepos mėnesio pabaigoje Jūratė pradeda filmuotis televizijos filme "Death Road to Osaka". Šio filmo turinys pagrįstas tikrove, neseniai diskutuojama per televiziją ir per spaudą: baltųjų vergių prekyba Japonijoje.

VINCĖ JONUŠKAITĖ-ZAUNIENĖ WASHINGTONĖ

Šiuo metu Kalifornijoje gyvenanti Vincė Jonuškaitė-Zaunienė, buvo atvykusi į rytinius Amerikos krantus. Pirmiausia ji sustojo New Yorke, o vėliau lankėsi kitur. Į Washingtoną ji buvo atvykusi birželio 25 d., kada vietos lietuvių būrelis su ja susitiko VLIKO įstaiigos vedėjos Samatienės bute.

Dalyvavo ir Lietuvos atstovas dr. St. Bačkis su žmona, buv. trečiojo nepriklausomos Lietuvos prezidento dr. K. Griniaus našlė Kristina Grinienė su sūnum Liūtu bei jo žmona, buvusi šio krašto operos solistė Barbora Darlienė, kuri iš JAV nuvykusį nepriklausomą Lietuvą, kartu su Vince dainavo "Aidos" operoje Kauno valstybiniam teatre.

Viešnią pasveikino Lietuvos atstovas dr. St. Bačkis ir pakalbėjo apie jos nuopelnus lietuvių liaudies dainų garsinime ir apie jos darbą operoje.

Vincė susijaudinusi padėkojo washingtoniečiams už jai parodytą pagarbą ir dėmesį. Ji prisiminė savo pirmuosius dainos takus gimtajame Subačiuje ir kitur.

Išsiskirstyta po keleto jaukių valandų ir sugiedojus Vincė ilgiausių metų.

Birželio 27 d. Vincė kartu su Samatiene ir baltimoriečių poetu Radžium aplankė Baltimorės pašonėje, Townsend priemiestyje, se-

nelių slaugymo namuose esanti prof. Juozą Žilevičių.

Iš ten sugrįžusi ji dar dalyvavo pamaldose už poetą Joną Aistį ir susitikė su vietos lietuviams parapijos salėje.

Iš Washingtono Vincė išvyko į Čicagą dalyvauti ten vykstančiose Lietuvių Dienose.

IZRAELYJE PAGERBTA HALINA MOŠINSKIENĖ

Visuomenininkė ir rašytoja iš San Paulio, Brazilijos, Halina Mošinskienė su vyru arch. Algirdu gegužės mėnesį buvo pakviesta į Izraelį, kur ji buvo pagerbta už tai, kad karo metu išgelbėjo iš vokiečių žydų Betšebą Taboriski ir jos šeimą.

Gegužės 24 d. Mošinskienė su vyru dalyvavo Jeruzalėje, Yad Vashem memorialinėje vietoje, kur įvyko medelio sodinimo iškilmės. Jai buvo leista uždegti aukurą ("amžinąją ugnį"), o paskui "Atsiminimų kalne" ji pasodino lieknos pušaitės daigelį ir jį palaistė. Greta jau buvo įvesta metalinė lentelė su igraviruotu įrašu: "Halina Mošinskienė — Lithuania". Mošinskienei taip pat buvo įteiktas Pasaulio teisuolių diplomats prancūzų ir hebrajų kalba bei medalis su įrašu: "Halina Mošinskis — dėkinga žydu tauta".

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

CONGRATULATIONS

to the
KNIGHTS OF LITHUANIA
from the

**Liberty Federal Savings and Loan Association
of Philadelphia, PA**

FOR HOLDING YOUR 70TH NATIONAL CONVENTION
IN OUR CITY OF BROTHERLY LOVE

ON AUGUST 18-21, 1983

PHILADELPHIA IS CALLED THE CRADLE OF LIBERTY

- VISIT OUR INDEPENDENCE HALL
- SEE THE ORIGINAL LIBERTY BELL OF 1776
- LITHUANIANS EVERYWHERE STRIVE TO KEEP

"Liberty" Alive

DELEGATES ARE ALSO INVITED TO VISIT THE

Offices of Liberty Federal

at

202 North Broad Street
Philadelphia, PA 19102

PHONE — 1 — (215)864-7630

Originally organized in 1901 — as the
First Lithuanian Bldg & Loan Ass'n of Phila.

Come in groups of 4 or more

WE WILL ARRANGE A TOUR OF OUR FACILITIES
(AN EDUCATION)

Call Hedy Sarcewiz or Nellie Ginkus

ASSETS OVER \$250 MILLION
RESERVES \$14,500,000.—

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

DIDŽIOSIOS ŽAIDYNĖS

JAU PRAEITYJE

Visą savaitę Chicagoje besitęsios Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynės jau praėjo. Nutilo teisėjų švilpukai, suskaičiuoti taškai, nustatyti laimėtojai, įteikti medaliai.

Kaip apskaičiuojama, apie tūkstantinė minia buvo aktyviais šių žaidynių dalyviais. Sportininkų suvažiavo iš įvairių JAV kampelių, Kanados, Australijos. Liepos 2 d. įvyko baigminės rungtynės populiariausiose šių žaidynių sporto šakose — krepšinyje ir tinklinyje, kur dalyvavo pats didžiausias sportininkų skaičius bei rungėsi daugiausia komandų.

Krepšinio varžybose dalyvavo 39 komandos, jos tęsėsi ilgiausiai: prasidėjo sekmadienį, baigėsi šeštadienį. Karštomis vasaros dienomis krepšininkai išvarvino nemaža prakaito.

Pagrindines varžybas — vyrų klasėje laimėjo praėjusių metų meistras — Toronto Aušra, finale 10 taškų lygiu, nes detroitiečiai nesugebėjo sumobilizuoti jėgų prieš labiau susižaidusius torontiečius. Vienu metu Aušros atstovai buvo atitrūkę daugiau negu 20 taškų skirtumu, bet rungtynių pabaigoje buvo tą skirtumą sumažinę iki šešių.

Rungtynėse dėl 3-4 vietų turėjo susitikti Chicagos Neris ir Chicagos Lituanica I. Tačiau dėl laiko stokos jos nebuvo sužaistos. Tolimesnės vietos nebuvo išaiškintos ir sunku tiksliai nustatyti vyrų grupėje pasirodžiusių 15 komandų eilę. Pagal laimėtų rungtynių skaičių bei krepšių santykį komandos po pirmųjų keturių rikiavosi taip: Clevelando Žaibas, Cicero Ateitis, Los Angeles Banga, New Yorko LAK ir t. t.

Moterų grupėje gerai pasirodė Australijos lietuvaitės, tačiau joms išslydo pirmoji vieta vienu tašku, pralaimėjus prieš Chicagos Lituanicą.

Detroito Kovas, kuris pas vyrus liko antroje vietoje, jaunių A ir B klasėse užėmė I vietas. Ypatingai gražiai sukovoję jaunių A klasėje, kur finale įveikė gana karingą Australijos jaunių rinktinę. Australiečiai laimėjo antrą vietą, išgelbėjo jų prestižą, kuris buvo gerokai kritęs, kuomet jų vyrų komanda nepajėgė laimėti nė vienu rungtynių (pirmose rungtynėse vyrų pralaimėjo prieš Cicero Ateitį, kuriai dauguma nebuvo pramatę šiose pirmenybėse pergalių). C klasėje pirmą vietą pasiglemžė Chicagos Neris.

CHICAGOS ŽARA IR CHICAGOS NERIS

Jeigu vyrų krepšinis (apie moterų krepšinį negalima nieko išsitariti, nes komandų buvo labai mažai) nebuvo aukšto lygio, to negalima pasakyti apie vyrų ir moterų tinklinį. Čia eilė rungtynių buvo gero

lygio ir kai kurios komandos sužibėdavo gana ryškiomis spalvomis. Matėme nemažą žaidėjų, kurie (ar kurios) galėtų prisigretinti prie geresnių Amerikos tinklininkų ir varžytis kaip lygiaverčiai jų tarpe (tą parodė Neris žaidėjai, kurie beveik lygiagrečiai dalyvavo Amerikos jaunių pirmenybėse ir ten 19 metų grupėje užėmė I vietą, o kitose irgi gerai pasirodė).

Moterų grupėje I vietą gal kiek netikėtai užėmė energingos Žaros tinklininkės, kurios, atėjusios iš pralaimėtojų pusės, finale nugalėjo Nerį. Tuomet prireikė dar vieno pridėtinio seto, kurį jau lengvai jos laimėjo.

Tačiau visose mergaičių klasėse — A, B ir C auksu pasipuošė Neris jaunosios tinklininkės.

Pas vyrus atkakliausia kova vyko tarp Neris ir Bostono Grandies. Bostoniečiai visus nustebino, atsiveždami gana jauną ir patvarią komandą. Finale pirmą setą lengvai laimėjo Grandis. Tačiau likusiuose setuose Neris susimobilizavo ir nesunkiai išplėšė pergalę.

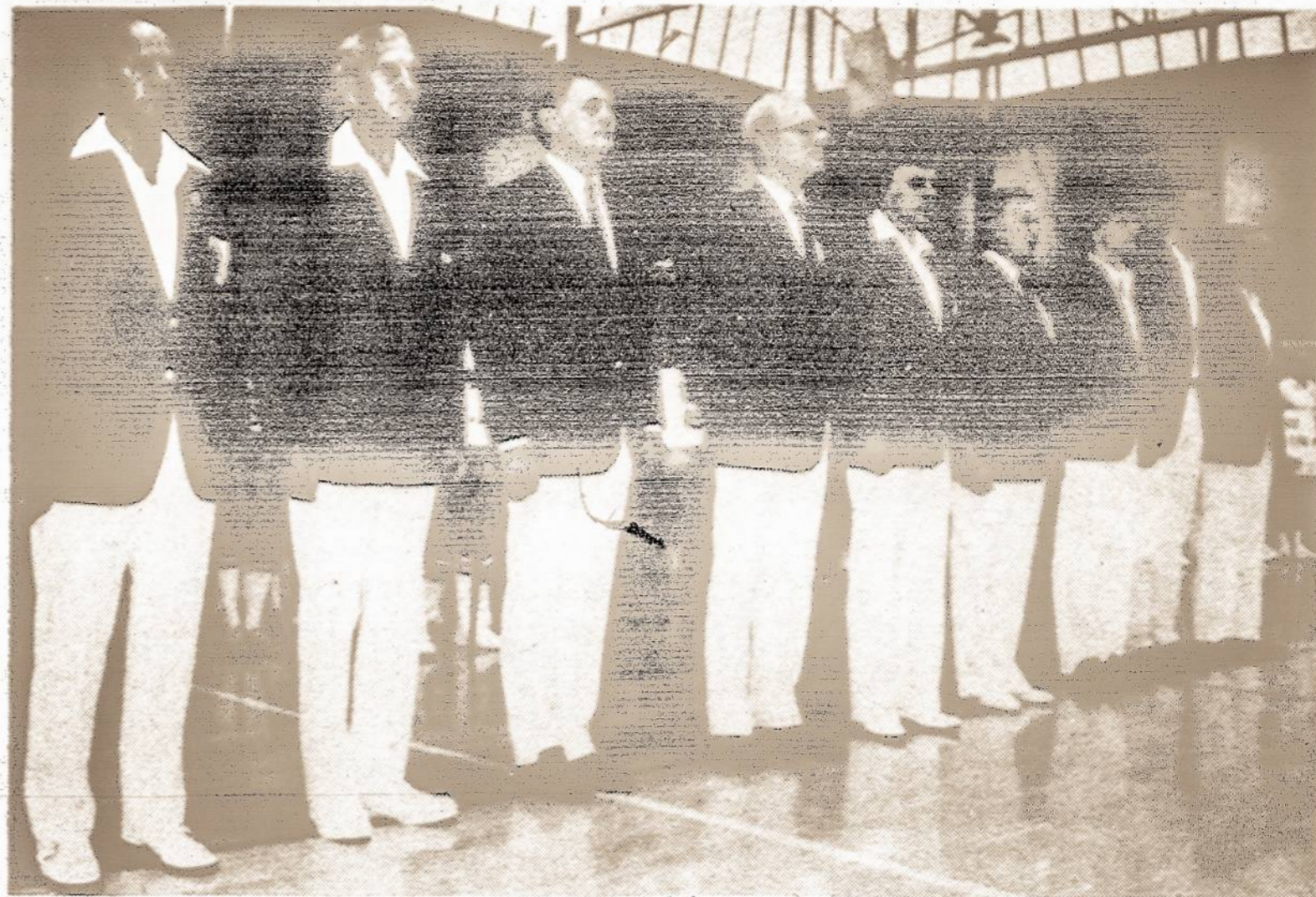
LENGVOJI ATLETIKA BE ŽVAIGŽDŽIŲ

Lengvoji atletika sutraukė gana daug dalyvių — apie 150. Tačiau ypatingų pasekmių čia neparodyta. Komandiniai pirmą vietą nusinešė Toronto Aušra, surinkusi 135.1 tašką. Po to ėjo Clevelando Žaibas, Chicaga ir Detroitas.

Vyrų klasėje gal labiau išsiskyrė ilgų distancijų bėgikas Saulius Kinderis iš Seattle, Wash., kuris buvo pirmuoju keturiose distancijose — 800 m., 1500 m., 5000 m. ir 10,000 metrų. 100 ir 200 metrų bėgimus laimėjo Paulius Karosas ir Toronto. Moterų klasėje tuos pačius bėgimus laimėjo Rasa Orentaitė.

LAUKO IR STALO TENISAS

Teniso varžybos buvo gausios. Ypatingai nemažą žaidėjų susirinko stalo teniso turnyran, kurie pasku-

Žaidynių vadovai II Pasaulio lietuvių sporto žaidynių atidarymo birželio 26 d. Illinois un-to sporto salės patalpose. Z. Degučio nuotr.

Dalis Australijos lietuvių sportininkų II Pasaulio lietuvių sporto šventėje. Z. Degučio nuotr.

tiniais metais nebuvo pravedami. Vyrų vienete I vietą laimėjo buvęs Lietuvos ir Tarybų Sąjungos čempionas dr. A. Saunoris, kuris persikėlęs iš Lietuvos dabar gyvena Hamilton, Ont., Kanadoje. Jis baigmėje 5 setų kovoje įveikė jaunąją C. Andrikonį. Trečiuoju liko J. Baltrušaitis iš Chicagos.

Moterų klasėje pirmąsias dvi vietas pasidalino australietės Ona ir jos dukra Vilija Bone (jos laimėjo pirmąją vietą ir komandinėse varžybose). Pas vyrus komandinės varžybas laimėjo Chicagos komanda — J. Kavaliauskas, J. Baltru-

šaitis, kuriems talkino dr. A. Saunoris iš Kanados. Jie įveikė Australijos rinktinę, kurią sudarė A. Balnionis, C. Andrikonis ir H. Bone. Senjorų klasėje pirmuoju buvo irgi dr. A. Saunoris.

Lauko tenise ši kartą pasirodė gana gerų žaidėjų, todėl laimėtojai buvo kiti negu ankstesnių metų žaidynių. Vyrų grupėje pirmuoju buvo torontietis E. Andrulis, o moterų — R. Jasaitytė iš New Yorko.

Išpūdingas buvo žaidynių atidarymas birželio 26 d. Illinois universiteto sporto salėje ir sportininkų paradas. Gaila, kad pasitaikė labai karštas oras ir žiūrovai (jų buvo arti dviejų tūkstančių) turėjo prakaituoti. Dar daugiau turėjo prakaituoti po atidarymo vykusių krepšinio rungtynių krepšininkai. O dauguma publikos rungtynių metu išgaravo į savų rezidencijų vėsinamas patalpas.

Prie kitų šių žaidynių varžybų bei įvairių pastabų grįšime dar nekartą vėliau.

Australijos sportininkai, kurie keliaudami į Pasaulio Lietuvių Dienas, lankėsi New Yorke ir čia sužadė draugiškas rungtynes, newyorkiečių buvo draugiškai priimti. Jų 90 asmenų buvo apgyvendinti 26-iose lietuviškose šeimose ir supažindinti su New Yorko miesto įžymybėmis. Visų priėmimu rūpinosi komitetas, vadovaujamas Vytauto Alksninio.

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Chicagos Neris moterų tinklininkės, žaidynėse laimėjusios II vietą. Z. Degučio nuotr.

Paminėjo Dariaus ir Girėno sukaktį

Newyorkiečiai, kurių atstovai paskutiniai iš Amerikos lietuvių tarpo atsisveikino su Darium ir Girėnu, išlydėdami juodu skrydžiui per Atlantą prieš 50 metų, šiemet liepos 16 d. prie didvyrių paminklo Lituanicos aikštelėje paminėjo jų istorinį skridimą.

Minėjimą pradėjo Bronė Spūdienė, Dariaus ir Girėno komiteto vicepirmininkė ir Lietuvių Darbininkų Draugijos 7 kuopos pirmininkė. Todvi organizacijos kasmet rengia minėjimą.

Po Amerikos ir Lietuvos himnų, kuriuos sugiedojo dalyviai, vadovaujant muzikai Viktorui Raliui, Tėvas Petras Baniūnas, OFM, paskaitė invokaciją. Susikaupimo minute pagerbti Darius ir Girėnas.

Pagrindiniu kalbėtoju buvo prof. dr. Jokūbas Stukas. Jis priminė anas dienas, kai prieš 50 metų Amerikos lietuviai išleido tuodu drąsuolius, pasiryžusius be sustojimo pasiekti Lietuvą. Papasakojo apie pačių lakūnų darbą ir apie Amerikos lietuvių spaudos ir organizacijų bei pavienių žmonių talkoje jų istorinėje misijoje.

Jis pasidžiaugė, kad ir dabar, tokią karštą dieną, atvyko nemažas būrys lietuvių į šį minėjimą. Ta proga jis iškėlė Bronės Spūdienės pasiryžimą kasmet didvyrių minėjimus ruošti. Lilija Šateikienė jai prisegė už tai gėlę.

Jei prof. Stukas pažvelgė į Dariaus ir Girėno skrydžio atgarsius Amerikoje, tai antrasis kalbėto-

jas — dr. Jonas Lenktaitis trumpai papasakojo apie tai, kaip žmonės jautėsi Lietuvoje, Kaune, kur tūkstančiai nemigdami nekantriai laukė jų atskrendant, o paskui skaudžiai liūdėjo, kai sužinojo apie įvykusią tragediją.

Angliškai kalbėjo adv. Steponas Briedis, D-G paminklo komiteto finansų sekretorius. Jis priminė, kad iš viso komiteto dabar gyvųjų tarpe tebėra trys — jis pats, Bronė Spūdienė ir išdininkas Petras Montvila, dabar gyvenantis senelių namuose Putname.

Nuo organizacijų kalbėjo — LDD 7 kuopos vardu Lilija Šateikienė, ALTO New Yorko pirm. Al Marcelynas, Antikomunistinio bloko pirm. Petras Wytenus, Moterų Vienybės atstovė Helen Venis ir Vyčių atstovė Helen Kulber.

Po minėjimo, Bronės Spūdienės namuose įvyko atgaiva. [SN]

Jurgio Ežeriečio slapyvardžiu Vienybėje ir kitoje lietuviškoje spaudoje pasirašinėdavęs Jonas Jasys, anksčiau gyvenęs Patterson, N. J., o pastaruoju metu New London, Conn., mirė nuo širdies smūgio birželio 28 d. Buvo gimęs 1909 m. Jurgežerių kaime, Marijampolės aps. Lietuvoje buvo baigęs teisę ir dirbo teismuose. Į Ameriką buvo atvykęs 1949 m. Gyvendamas Pattersonsone, buvo dažnas New Yorko kultūrinių parengimų lankytojas.

KOLUMBIJOS LIETUVIAI

Medellino lietuvių kolonija neseniai atšventė 35 metus nuo įsikūrimo. Kolonijos dvasios vadovas kun. M. Tamošiūnas gražiai suorganizavo minėjimą. Prie lietuviškų namų buvo iš anksto pastatęs lietuvišką kryžių ir šalia esančią aikštę, iš miesto valdybos gautu leidimu, pavadinu Lietuvos aikšte-Plaza Litwana.

Kun. Tamošiūnas pakvietė solistę Giną Čapkauskienę iš Montrealio kartu su muziku prof. Vyteniu Vasyliūnu, kurie atliko meninę dalį. Kun. Tamošiūnas pasitelkė vietos Medellino kultūros organizaciją, kuri padėjo plačiau išgarsinti šį lietuvių sukaktuvinį įvykį ir įtraukti kolumbiečių visuomenę.

Bogotos Moterų draugija, pasinaudodama proga, pakvietė solistę Čapkauskienę su muziku Vasyliūnu koncertuoti jų kolonijai.

Nesenai Bogotos Moterų draugija buvo suorganizavusi vasario 16 minėjimą su paskaita ir filmu iš nepriklausomos Lietuvos vaizdų.

Po Medellino ir Bogotos, solistė Čapkauskienė su muziku Vasyliūnu vyks į Venezuelą.

Sveikintina, kada ir mažos lietuvių kolonijos, isikūrusios įvairiose pasaulio šalyse, gražiai veikia palaikydamos ryšį su didžiuju kolonijū lietuvių ir jų menininkais.

Dr. inž., Stasys Bačkaitis, JAV Transportacijos ministerijos pareigūnas, kovo 24-27 d. dalyvavo Europos Bendruomenės komisijos konferencijoje Briuselyje, Belgijoje. Jis buvo ten kaip specialiai kviestas patarėjas. Ta pačia proga jis aplankė traumos tyrimų institutą Paryžiuje ir Lyone, Prancūzijoje, o po to išvyko į Neapolį, Italiją. Jis ten dalyvaus JAV delegatu Tarptautinės Standartų sąjungos (ISO) techninės komisijos suvažiavime. Šiuo metu dr. Bačkaitis, be savo tiesioginių pareigų, organizuoja ir vadovauja tarptautinei mokslinei konferencijai vaikų apsaugos reikalais automobilių nelaimėse. Konferencija vyks spalio 17-19 San Diego, Cal.

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. WINTER GARDEN SVETAINĖS, 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS
VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

VIENYBĖ

Jonas Valaitis, Vienybės redaktorius, tebegydomas Brookdale ligoninėje, Brooklyne. Jam buvo padarytos dvi operacijos, dabar jau sveiksta ir stiprėja. Jis dėkingas skaitytojams ir bendradarbiams už gausius linkėjimus greičiau pasveikti ir grįžti prie darbo.

Vienybės birželio 30 ir liepos 15 laidos neišleistos dėl įvairių kliūčių: tarnautojų atostogos, karščiai, rinkimo mašinų remontas. Skaitytojus atsiprašome, bet šia proga primename, kad daug jų dar neatlyginę prenumeratą, kas taip pat trukdo laikraštį laiku išleisti.

KASOS Kredito Unijos taupytojų indėliai šiemet birželio mėnesį pasiekė 10 milijonų dol. Tai įvyko tik trejų su puse metų laikotarpyje. Lietuviai džiaugiasi, kad jų bankas taip gerai auga, kai tuo tarpu kiti ir dideli bankai negali tuo pasidžiaugti.

Pranas Matiukas, smuikininkas, su žmona atvykęs iš Australijos, lankydamasis Amerikoje, lankėsi ir New Yorke. Matiukai gyvena Adelaidėje.

Aušros 100 metų minėjimas birželio 19 d. įvyko SLA Centre New Yorke, surengtas 99-osios moterų kuopos ir 126-osios centrinės kuopos. Paskaitą apie Aušrą skaitė rašytojas Paulius Jurkus. Minėjimas vyko salėje, kurią nuolatos puošia dviejų didžiųjų aušrininkų — dr. Jono Basanavičiaus ir dr. Jono Šliūpo portretai. Minėjime dalyvavo SLA nariai ir svečiai.

Dr. Juozo Pajaujo 10-ies metų mirties sukaktį newyorkiečiai prisiminė birželio 10 d. Jis čia ilgą laiką gyveno ir parašė knygą apie sovietų genocidą Lietuvoje. Knyga parašyta angliškai ir išėjo 1980 m.

Malvinos ir Prano Bručų duktė Maria birželio 11 d. susituokė su Edmund John Meyer, Holy Child, Jesus bažnyčioje, Richmond Hill, N. Y. Vaisės įvyko Andrés restorane, Bayridge, Brooklyne. Svečių atsilankė 160. Jaunavedžiai buvo išvykę povestuvinei kelionei po Ameriką, lankydami istorines vietas. Jie apsigyveno Bensonhurst, Brooklyn, N. Y.

Lietuvių Rašytojų Draugija spalio 2 d. Kultūros židinio didžiojoje salėje rengia literatūros šventę ir premijų įteikimą. Bus įteiktos keturios įvairios premijos. Meninėje programoje dalyvaus rašytojai ir muzikai.

Daugiau kaip 300 newyorkiečių buvo išvykę į Chicago dalyvauti Pasaulio Lietuvių Dienose. Be pavienių, dalyvavo ir kolektyvai — Apreiškimo parapijos, Maironio mokyklos ir Perkūno chorai, Harmonijos kvartetas, Lietuvių Atletų klubo sportininkai.

Inž. Kęstutis Miklas, Readex Microprint Corporation viceprezidentas ir generalinis manadžeris, birželio 24-29 dienomis dalyvavo Los Angeles mieste vykusioje Amerikos bibliotekininkų sąjungos metinėje konferencijoje. Prieš sugrįždamas į New Yorką, jis buvo sustojęs Chicagoje ir ten dalyvavo Lietuvių Dienų renginiuose.

Inž. Jurgio Zabelskio vadovaujama Lietuvių Bendruomenės Queens Apylinkė birželio 26 d. Woodhavene, Congressional bažnyčios salėje, surengė paskaitą apie dail. Praną Domšaitį. Paskaitininkas Paulius Jurkus supažindino susirinkusiuosius su ekspresionizmu ir parodė apie 50 spalvotų skaidrių, vaizduojančių dail. Domšaičio paveikslus. Apie Domšaitį kalbėjo ir dail. Antanas Montvydas, kuris velionį pažinojo iš Austrijos, kai kartu su juo gyveno Bregenze. Dail. Domšaitis karo metu gyveno Pietų Afrikoje ir ten mirė. Jo paveikslais rūpinasi jo našlė. Dalis jo kūrinių dabar yra Chicagoje.

New Yorke skautės spalio 12-13 dienomis Kultūros židinyje rengia dail. Vlodo Žiliaus kūrinių parodą.

Priėmimo pas New Yorko merą: iš k. d.: New Yorko miesto transportacijos komisierius Anthony Ameruso, Stop Traffic Offenses programos vedėja Wendy Lehman, STOP prezidentė Irene Krone, New York policijos departamento operacijų šefas Patrick Murphy, meras Edward I. Koch, Vienybės atstovė Salomėja Narkėliūnaitė.

Photo by Holland Wemple

Eismo saugumo supratimo kampanija

Siekiant sumažinti vis didėjančias eismo nelaimes New Yorko mieste, gatvių sankryžose sustiprinamas policijos budrumas ir pradėta radijo ir TV kampanija, taikoma ypatingai tiems vairuotojams, kurie nepaiso raudonų šviesų. Kampanijos šūkis: "People who run red lights must be stopped".

Šią informaciją ir daugiau faktų apie miesto pastangas toje kampanijoje papasakojo miesto mėras Edward I. Koch, kuris birželio 28 d. savo rezidencijoje, Gracie Mansion, buvo surengęs spaudos atstovų priėmimą.

Tai buvo faktinai kampanijos už eismo saugumo supratimą atidarymas. Koch jau anksčiau eismo saugumo klausimais buvo pasisakęs spaudos konferencijoje, surengtoje City Hall.

Dabar Koch pranešė, kad paskirta daugiau policininkų žiūrėti eismo gatvių sankryžose. Jie ypatingai stebės, kaip vairuotojai paiso šviesos signalus, kaip laikosi susisiekiimo ženklų, kaip daro pasukimus ir kaip atsižvelgia į pėsčiųjų teises.

Priminę, kad jau 1981 m. policijos ir eismo departamentas pradėjo pėsčiųjų saugumo programą ir rezultate nelaimių skaičius buvo sumažėjęs, tačiau dabar atsirado nauja problema — daugelis vairuotojų, pradėjo nepaisyti raudonų šviesų. Dėl to įvyko daug nelaimių. Taip pat eismo taisyklių nepaisoma ir neblaiviam stovyje.

Ir visa tai turi būti sustabdyta. Eismo taisyklių privalo laikytis visų rūšių vairuotojai — privačių automobilių, taksijų, sunkvežimių, ir autobusų, taip pat ir dviratinkai. Visi bus vienodai baudžiami pagal tai, kaip jie nusikals. Mėrui paraginus, New Yorko valstijos legislatūroje pradėti žygiai pravesiti įstatymus, kurie numatytų bausmes, įskaitant vairavimo leidimų suspendavimą ir kalėjimą.

Tame priėmime dalyvavusieji policijos ir transportacijos departamento atstovai taip pat pasisakė už reikalą New Yorko mieste pravesiti

eismo saugumo supratimo kampaniją.

Buvo pademonstruota Marschalk kompanijos parengta informacinė medžiaga, kuri bus leidžiama per TV ir radiją. Apeliuojama į vairuotojus, kad jie, prieš pralėdami raudoną šviesą, pagalvotų, kad gali užmušti praeivį ir sugriauti sau gyvenimą.

Po visko dar buvo atsakoma į žurnalistų klausimus.

Prieš prasidedant oficialiai daliai, dalyviai buvo pavaišinti New Yorko valstijos vynu. Kas norėjo, galėjo apžiūrėti mero rezidenciją. Protarpiais pianu skambino nuolatinis miesto mero muzikas Gabbi Budd. Priėmime dalyvavo per šimtą asmenų.

Pabaigai mėras nusifotografavo su paskirais spaudos atstovais.

S. N.

Dr. Anatolijus B. Krukas, anksčiau turėjęs savo gydymo kabinetą Ridgewoode, dabar neseniai įsigijo namą Woodhavene, kur priima ligonis pagal susitarimą. Jo adresas: 86-15 Forest Parkway, o tel. 846-1414. Šis daktaras yra neseniai atvykęs iš Lietuvos ir čia išlaikęs visus reikalingus egzaminus. Jis yra žydų tautybės, bet gerai kalba lietuviškai ir jau daugeliui newyorkiečių yra padėjęs atgauti sveikatą.

FILATELISTŲ ŽINIAI

Lietuvių Skautų Sąjungos 1983 metų Jubiliejinė Aušros stovykla vyksta nuo liepos 31 d. iki rugpjūčio 13 d. Ta proga yra išleisti jubiliejiniai vokai ir atvirukai. Canados paštas duos specialią antspaudą. Kas norėtų gauti pirmos dienos datą perspausdintą Canados pašto ženklą su specialia antspauda prašome siųsti už voka \$2.00, o už atviruką \$1.00.

Iki rugpj. 13 d. rašyti:

V. Bacevičius

Lithuanian Scouts Jamboree
Woodland Trails Scout camp.
EE-4 Stouffville, Ont. L0H-1L0
Canada

Vienybė, 1983 m. liepos 31 d.